

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1933.

Andra kammaren.

Nr 20.

Fredagen den 10 mars.

Kl. 4 e. m.

Förhandlingarna leddes vid detta sammanträde av herr förste vice talman-
nen.

§ 1.

Justerades protokollen för den 3 och den 4 innevarande mars.

§ 2.

Herr statsrådet *Leo* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 194, med förslag till vissa ändringar i gällande tulltaxa m. m.;

nr 195, med förslag till förordning angående beteckning för vissa slag av
vin;

nr 183, angående anslag till avlöningsstat vid rikets allmänna kartverk;

nr 184, angående förlängd giltighetstid för avlöningsreglementet för tjän-
stemän vid domänverket;

nr 189, angående anslag för ernående av ökad avsättning av inhemska skogs-
produkter m. m.; och

nr 190, angående elektrifiering av banorna Göteborg—Malmö och Ängel-
holm—Hälsingborg.

Propositionerna nr 194 och 195 remitterades genast enhälligt till bevillnings-
utskottet.

Övriga ovannämnda propositioner bordlades.

§ 3.

Föredrogos var för sig de på kammarens bord liggande motionerna; och hän-
visades därvid

till jordbruksutskottet motionerna:

nr 440 av herr *Hansson* i Rubbestad m. fl.;

nr 441 av herr *Hansson* i Trollhättan;

nr 442 av herr *Lundén*;

nr 443 av herr *Osberg* m. fl.;

nr 444 av herr *Gustafson* i Vimmerby; och

nr 445 av herr *Ericsson* i Sörsjön m. fl.;

till statsutskottet motionerna:

nr 446 av fru *Nordgren* och fru *Gustafson*; och

nr 447 av herr *Svensson* i Landskrona; samt

till behandling av lagutskott motionen nr 448 av herrar *Lindberg* i Stock-
holm och *Ström*.

Andra kammarens protokoll 1933. Nr 20.

§ 4.

Vid härpå skedd föredragning av herr *Walléns* vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att till herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet få framställa spörsmål angående åtgärder mot onödig import av grynnavre blev berörda anhållan av kammaren bifallen.

§ 5.

Slutligen föredrogos, men bordlades åter statsutskottets utlåtande nr 5, andra kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 1 och andra kammarens fjärde tillfälliga utskotts utlåtande nr 2—4.

§ 6.

Avgåvos följande motioner, nämligen av:

herr *Åqvist m. fl.*, nr 449, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 174, med förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete;

herr *Anderson* i Norrköping *m. fl.*, nr 450, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 171, med förslag till lag om ändrad lydelse av 38 § 1 mom. samt 64 och 66 §§ kommunalskattelagen den 28 september 1928 m. m.;

herr *Olsson* i Mora *m. fl.*, nr 451, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 151, med förslag till förordning om ersättning för debitering och uppbörd av landstingsmedel m. m.;

herr *Eklund m. fl.*, nr 452, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 163, angående vissa anslag till folk- och småskoleseminarierna m. m.; samt

herr *Andersson* i Falkenberg, nr 453, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 154, angående åtgärder för beredande av ökade möjligheter att indraga lärartjänster vid folkskoleväsendet.

Dessa motioner bordlades.

§ 7.

Anmälades och godkändes följande förslag till riksdagens skrivelser till Konungen, nämligen:

från första lagutskottet, nr 85, i anledning av väckta motioner om ändrad lydelse av 22 kap. 1 och 11 §§ strafflagen; och

från andra lagutskottet, nr 86, i anledning av väckt motion om utarbetande av nytt förslag till steriliseringslag.

§ 8.

Till bordläggning anmälades:

bevillningsutskottets memorial, nr 13, angående remitterande till annat utskott av en till bevillningsutskottet hänvisad proposition med förslag till förordning om kvarlåtenskapsskatt m. m. ävensom i anledning av densamma väckta motioner; samt

första lagutskottets utlåtanden:

nr 25, i anledning av väckt motion angående upphävande av påföljd jämlikt 2 kap. 19 § strafflagen; och

nr 26, i anledning av väckt motion angående upphävande av stadgandet i 17 kap. 32 § rättegångsbalken att brottmål må i vissa fall kunna lämnas till framtiden.

§ 9.

Justerades protokollsutdrag.

§ 10.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>Lindberg</i> i Stockholm	under 4 dagar fr. o. m. den 11 mars,	
» <i>Aqvist</i>	» 3 » » 11 »	
» <i>Andersson</i> i Surahammar	» 3 » » 12 »	
» <i>Berg</i>	» 5 » » 12 »	
» <i>Svedman</i>	» 6 » » 13 »	
» <i>Andersson</i> i Leabo	» 5 » » 13 »	
» <i>Magnusson</i> i Skövde	» 3 » » 11 »	
» <i>Gustavson</i> i Sala	» 3 » » 11 »	
» <i>Olsson</i> i Mora	» 2 » » 13 »	
» <i>Olsson</i> i Mellerud	» 2 » » 11 »	
» <i>Andersson</i> i Löbbo	» 2 » » 11 »	
» <i>Gustafsson</i> i Välsnäs	» 4 » » 13 »	
» <i>Hagman</i>	» 2 » » 11 »	och
» <i>Aronson</i>	» 4 » » 11 »	.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 4.12 e. m.

In fidem
Per Cronvall.

Lördagen den 11 mars.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

I enlighet med därom den 8 innevarande mars fattat beslut företogos nu val av dels tjugufyra ledamöter i den nämnd, som enligt § 103 regeringsformen och § 69 riksdagsordningen äger att döma, huruvida högsta domstolens och regeringsrättens samtliga ledamöter gjort sig förtjänta att i deras viktiga kall bibehållas, dels ock sex suppleanter för ledamöterna i denna nämnd; och blevo därvid utsedda till

ledamöter:

herr *Anderson* i Norrköping,
» *Andersson* i Rasjön,
» *Andersson* i Höör,
» *Arnemark*,
» *Bergström*,
» *Eriksson* i Stockholm,
» *Fast*,
» *Gardell* i Gans,
» *Hansson* i Trollhättan,
» *Höglund*,
» *Johanson* i Hallagården,
» *Johansson* i Bro,
» *Lindberg* i Umeå,
» *Lindmark*,
» *Lindqvist*,
» *Linnér*,
» *Meyerhöffer*,
» *Olsson* i Mellerud,
» *Olsson* i Staxäng,
» *Weijne*,
» *Westerdahl*,
» *Westman*,
» *Wikström* och
fru *Östlund*,
var och en med 110 röster; samt

suppleanter:

herr *Gardell* i Stenstu,
» *Rosander*,
» *Johnsson* i Kalmar,
» *Jacobsson*,
» *Näslund* och
» *Berg*,
var och en med 61 röster.

Ordningen mellan suppleanterna bestämdes, sådan den finnes här ovan angiven, genom lottning.

§ 2.

Herr statsrådet *Wigforss* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 186, med förslag till lag om ändrad lydelse av 6 § 1 mom. kommunal-skattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.;

nr 191, angående tilläggspension åt stiftssekreteraren G. Norströms efterlevande; och

nr 193, med förslag till förordning om ändring i vissa delar av motorfordonsförordningen den 20 juni 1930 (nr 284).

Dessa propositioner bordlades.

§ 3.

Härefter företogs, likaledes i enlighet med kammarens beslut den 8 innevarande mars, val av dels tolv valmän för att enligt § 70 riksdagsordningen utse kommitterade för tryckfrihetens vård, dels ock tre suppleanter för dessa valmän; och blevo därvid utsedda till

valmän:

herr *Eriksson* i Stockholm,

» *Gardell* i Stenstu,

» *Jonsson* i Eskilstuna,

» *Lindberg* i Umeå,

» *Lindqvist*,

» *Mosesson*,

» *Persson* i Falla,

» *Petersson* i Lerbäcksbym,

» *Törnkvist* i Karlskrona,

» *Vougt*,

» *Wallerius* och

» *Westman*,

var och en med 69 röster; samt

suppleanter:

herr *Erlander*,

» *Hagberg* i Malmö och

» *Bergström*,

var och en med 26 röster.

Ordningen mellan suppleanterna bestämdes, sådan den finnes här ovan angiven, genom lottning.

§ 4.

Justerades protokollsutdrag angående de i paragraferna 1 och 3 här ovan omförmälda valen.

§ 5.

Föredrogos var för sig Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilande propositioner; och hänvisades därvid

till jordbruksutskottet propositionerna:

nr 183, angående anslag till avlöningsstat vid rikets allmänna kartverk;

nr 184, angående förlängd giltighetstid för avlöningsreglementet för tjänstemän vid domänverket; och

nr 189, angående anslag för ernående av ökad avsättning av inhemska skogsprodukter m. m.; samt

till statsutskottet propositionen, nr 190, angående elektrifiering av banorna Göteborg—Malmö och Ängelholm—Hälsingborg.

§ 6.

Vidare föredrogos var efter annan de på kammarens bord liggande motionerna; och remitterades därvid

till behandling av lagutskott motionen nr 449 av herr *Aqvist m. fl.*;

till bevillningsutskottet motionen nr 450 av herr *Anderson* i Norrköping *m. fl.*;

till konstitutionsutskottet motionen nr 451 av herr *Olsson* i Mora *m. fl.*; samt

till statsutskottet motionerna:

nr 452 av herr *Eklund m. fl.*; och

nr 453 av herr *Andersson* i Falkenberg.

§ 7.

*Ang. utskotts-
behandling av
fråga om
kvarlåtens-
skatt.*

Till avgörande företogs bevillningsutskottets memorial, nr 13, angående remitterande till annat utskott av en till bevillningsutskottet hänvisad proposition med förslag till förordning om kvarlåtenskapsskatt m. m. ävensom i anledning av densamma väckta motioner.

Till bevillningsutskottet hade för förberedande behandling överlämnats dels Kungl. Maj:ts proposition, nr 34, med förslag till förordning om kvarlåtenskapsskatt m. m., dels ock följande i anledning av propositionen väckta motioner, nämligen

de likalydande motionerna nr 221 i första kammaren av herr *Bissmark* och nr 387 i andra kammaren av herr *Hillgård*;

de likalydande motionerna nr 223 i första kammaren av herr *Borell m. fl.* och nr 391 i andra kammaren av herr *Anderson* i Norrköping *m. fl.*;

motionen nr 175 i första kammaren av herr *Bergman*;

motionen nr 100 i första kammaren av herr förste vice talmannen *Bengts-son*;

motionen nr 385 i andra kammaren av herrar *Andersson* i Rasjön och *Ols-son* i Mora;

motionen nr 386 i andra kammaren av herr *Ossbahr m. fl.*; och

motionen nr 390 i andra kammaren av herr *Flyg m. fl.*

Sedermera hade, enligt av riksdagens båda kamrar fattat beslut, ett särskilt utskott tillsatts för behandling av ej mindre Kungl. Maj:ts propositioner

nr 156, angående anslag till vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m.; och

nr 157, angående anslag till utbyggnad av tvättinrättning vid statens tvångsarbetsanstalt i Landskrona,

än även de övriga framställningar till riksdagen, som avsåge arbetslöshetens bekämpande och andra därmed i samband stående frågor, som kamrarna kunde komma att hänvisa till utskottet.

Ang. utskottsbehandling av fråga om kvarlåtenskapsskatt. (Forts.)

Då bevillningsutskottet ansett propositionen nr 34 och förenämnda motioner angå frågor, vilka ägde samband med dem, som skulle upptagas till behandling av omförmälda särskilda utskott, hemställde utskottet, med stöd av § 8 i de för riksdagen gällande reglementariska föreskrifter, att förevarande proposition samt motioner måtte få överlämnas till särskilda utskottet.

Vid memorialet var emellertid fogad reservation av herrar *Bärg, Örne, Björnsson, Björklund, Olsson* i Gävle, *Ericson* i Boxholm, *Östergren, Werner* i Hultsfred och *Bergström*, vilka på anförda skäl hemställt, att riksdagen måtte avslå utskottets förslag.

Utskottets hemställan föredrogs. Därvid anförde:

Herr Björklund: Herr talman! Jag skulle kunna ha nöjt mig med att hänvisa till den reservation, som föreligger i detta memorial och ställa ett yrkande i samband med detta. Jag förutser nämligen, att det väl är på förhand avgjort, huru kammarens ledamöter komma att ställa sig vid avgörandet av denna fråga.

Jag vill emellertid framhålla, att gången av detta ärende förefallit oss reservanter inom utskottet en smula underlig. På ett förberedande stadium hade man smått resonerat om saken i utskottet, och det fanns under ganska lång tid, efter det propositionen om kvarlåtenskapsskatt hade kommit, ingen, som tänkte sig något annat än att propositionen och naturligtvis även de i anledning av densamma väckta motionerna skulle behandlas av bevillningsutskottet. Saken gällde en typisk skattefråga, och bevillningsutskottet är ju det utskott, som skall behandla sådana ärenden. Man blir därför en smula förvånad, när man märker att det — om jag så får säga — gått politik i spelet och att man från utskottsmajoritetens sida vidtager åtgärder, som äro ägnade att desorientera riksdagsarbetet. Det kan nämligen icke vara riktigt, att man ur ett rent sakligt sammanhang frånrycker ett utskott en fråga, som väl ändå detta utskott — med all aktning för partiledarna och de stora män, som skola sitta i detta välfärdsutskott — bör vara lika kompetent att lösa som välfärdsutskottet.

När man emellertid märker, att det, såsom jag sade, gått politik i frågan, måste man samtidigt fråga sig, hurudan utvecklingen i fortsättningen skall komma att bli, om nu riksdagens kamrar fatta beslut i enlighet med utskottsmajoritetens hemställan.

Mina damer och herrar, låt oss göra ett tankeexperiment. Här kommer Kungl. Maj:t att inom en längre eller kortare tid framlägga en proposition, som avser arbetslöshetens bekämpande. I anslutning till denna proposition väcker någon ledamot av kammaren en motion, vari föreslås, att man skall, i stället för att taga ut i kvarlåtenskapsskatt hela det belopp, Kungl. Maj:t i proposition avsett, taga ut endast hälften av de miljoner det är fråga om efter de grunder Kungl. Maj:t rekommenderat, och den andra hälften genom att antingen ytterligare höja den nu gällande skatteskalen för inkomst- och förmögenhetsskatten eller göra en förändring i extra inkomst- och förmögenhetsskatten. Nåväl, eftersom motionen har väckts i anslutning till arbetslöshetspropositionen, är det väl rimligt, förmodar jag — jag är ju icke expert i dessa saker — att motionen remitteras till det s. k. välfärdsutskottet. Skall då detta välfärdsutskott sitta och besluta om en del av den s. k. inkomstbevillningen och bevillningsutskottet sitta och besluta om en annan del av densamma, eller hur vill man egentligen ordna den frågan? Man svarar, att man ju kan dela på motionen: bevillningsutskottet kan behandla en del och välfärdsutskottet en del. När propositionen om kvarlåtenskapsskatt gått till

Ang. utskottsbehandling av fråga om kvarlätenskapsskatt. (Forts.)
välfärdsutskottet, bör naturligtvis då den del, som avser kvarlätenskapsskatt, gå till välfärdsutskottet och den andra delen till bevillningsutskottet. Ja, det kan ju hända, att sådant är möjligt, men vad som icke är möjligt, det är att uppehålla kontinuiteten i riksdagsarbetet genom att gå tillväga på ett sådant sätt. Det finns ingen möjlighet för bevillningsutskottet att under dylika förhållanden så bedriva arbetet, att man kan, så att säga, få fram det icke alltför sent och så att riksdagen, såvitt man kan förutse, inom rimlig tid kan komma att hemförlovas.

Bevillningsutskottets arbete är på grund av själva orsaks- och saksammanhanget omöjliggjort genom att man nu går denna väg. Från högerpartiets sida har t. ex. i första kammaren väckts en stor motion, vari man framhåller, att man inte finner Kungl. Maj:ts förslag angående arvsskatten vidare aptitligt. Man vill inte gärna vara med om det, men det har inte hörts någon tvist om att det inte skulle vara nödvändigt att skaffa det belopp man avser att vinna dels genom arvsskatt, dels genom andra mer eller mindre tillfälliga skatteformer och upplåningar. Detta betyder, att bevillningsutskottet kommer i efterhand med sitt arbete, när det en gång blir fråga om att avgiva förslag till riksdagen. Och därför kan man inte heller, som jag redan sagt, räkna med att vi skola kunna tänka på att inom rimlig tid skiljas åt innevarande år. Det skulle inte förvåna mig — jag säger detta rent personligt — om vi få lov att fira midsommar i Stockholm, om man går tillväga på detta sätt. Vi kunna inte behandla högermotionen och böra rimligtvis inte heller göra det, då vi i bevillningsutskottet ingenting veta om, huru välfärdsutskottet beslutar på den ena eller andra punkten. Om vi förutsätta, att gången skall bli den, att utskottet avslår arvsskattepropositionen, men tar beloppet, då gäller det att skaffa medel på annat sätt. I så fall skulle naturligtvis en av de utvägar man i detta fall kan tänka sig vara den, som anvisas just i den högermotion, jag nyss omnämnt. Vi kunna inte behandla den motionen. Vi kunna överhuvud taget inte vidtaga åtgärder med hänsyn till övriga tullmotioner — det finns flera stycken tullmotioner, som strängt taget inte avse något annat än att skaffa medel till statskassan. Vi kunna inte göra någonting, och resultatet av det hela blir, som jag här påpekat, att i varje fall bevillningsutskottet kommer i sådant efterhandsläge, som med hänsyn till kontinuiteten i riksdagsarbetet sannerligen inte är vidare tacknämligt.

Jag vill med detta ha antytt, att jag tror, att det hade varit bättre, om bevillningsutskottet fått behålla arvsskattepropositionen och de motioner, som äro väckta i anledning av densamma. Vi få kanske vid ett annat tillfälle resonera om samma saker, när det en gång gäller att frånta ett annat utskott en viss arbetsbörda. Jag tror att man i detta särskilda utskott samlar så mycket arbete, att man helt enkelt tar famnen fullare än man orkar med att bära. Man skulle kanske inte ha någon anledning att vara ledsen över att man blir fri från en hel del nog så maktpåliggande arbete, men jag må ju säga, att nog är det bättre, om man försöker att så fördela arbetsbördan, att man åtminstone i någon mån ger ledamöterna arbete såväl i kammare som utskott och inte bara samlar i en enda stor korg och stjälpes över till välfärdsutskottet, som sedermera skall ha att behandla det hela. Är det så, att kammaren här beslutar, att man skall skicka denna proposition och dessa motioner till välfärdsutskottet, så är det rimligt, att man skickar dit högermotionen, nr 1: 106, och då är det rimligt, att man också skickar dit en hel del andra motioner, som ligga hos bevillningsutskottet. Det är likaså rimligt — om man drar ut konsekvenserna till det yttersta — att man skickar budgetregleringen till välfärdsutskottet! Men det kan väl emellertid inte gärna komma i fråga.

Jag erkänner gärna, att välfärdsutskottet sakligt sett är väl kvalificerat

Ang. utskottsbehandling av fråga om kvarlåtenskapsskatt. (Forts.)

för att fylla sin uppgift, om den saken är inte tu tal. Men jag betonar ännu en gång, herr talman, att saker ligger så till, att välfärdsutskottet fått för mycket arbete, och jag tror, att riksdagsarbetet kommer att lida därpå, så att vi inte bli färdiga inom rimlig tid. Det är därför vi socialdemokrater ansett, att man, när man skulle besluta i denna fråga, borde ställa sig på den linjen, att arvsskatten finge behandlas av bevillningsutskottet och ävenså de motioner det här är frågan om, och att man inom välfärdsutskottet skulle inskränka sig till att besluta angående de stora linjerna för respektive arbetens uppläggande. Det särskilda utskottet borde säga ifrån, att det behövs så och så mycket pengar, men överlåta åt de ständiga utskotten, som ha dessa frågor förlagda hos sig, att närmare besluta i vad på vart och ett av dessa utskott kan ankomma.

Herr talman! Jag skall inte uppehålla tiden längre utan ber med dessa ord att få yrka bifall till den reservation, som är undertecknad av herr Bårgm. fl.

Herr Lindman: Eftersom den siste ärade talaren mycket kategoriskt uttalade, att anledningen till att man ville ha denna kvarlåtenskapsskatt överflyttad från bevillningsutskottet till det särskilda utskottet, vore att det hade gått politik i ärendet, må det kanhända tillåtas mig såsom ordförande för ett av de borgerliga partierna att få taga till orda.

Jag vill säga herr Björklund, att utan att i ringaste mån bedöma saken från politisk synpunkt har jag personligen, ända från första stund då det blev tal om ett särskilt utskott, haft fullständigt klart för mig, att det icke går an att skilja frågan om kvarlåtenskapsskatt och arvsskatt ifrån behandlingen av de stora lån på 160 miljoner, som Kungl. Maj:t föreslår skola upptagas till lindrande av arbetslösheten. Detta framgår ju alldeles tydligt och klart av statsverkspropositionen. När jag läste statsverkspropositionen redan före remissdebatten, stod det alldeles klart för mig, att det var nödvändigt att få dessa frågor remitterade till ett särskilt utskott. Ty uti bilagan till statsverkspropositionen med rubrik: »inkomsterna och utgifterna: för flera huvudtitlar gemensamma frågor» säger ju Kungl. Maj:t uttryckligt på tal om de 160 miljonerna på sidan 11 och 12: »En viss inkomstkälla — arvsskatte-medlen — knytes vid amorteringen, och denna inkomst beräknas till sådant belopp, att den omedelbart täcker fjärdedelen av den föreslagna upplåningen.» Går jag vidare, återfinner jag ungefär samma uttryck på sid. 21 liksom även längre fram, när det blir fråga om utgifterna. Kungl. Maj:t har således i sin proposition alldeles bestämt förklarat, att när vi komma med dessa stora beredskapsarbeten och andra anordningar mot arbetslösheten, så skola vi låna upp 160 miljoner, och för att täcka dessa 160 miljoner skola vi uttaga denna kvarlåtenskapsskatt, som skall utgå med 40 miljoner om året.

Varför skulle det vara »politik» med i spelet härvidlag? Detta är ju den naturligaste sak i världen. Kungl. Maj:t säger ju själv och mitt sunda förnuft säger mig, att dessa frågor måste hänga ihop. Såsom ledamot av det särskilda utskottet kan jag rakt inte förstå, hur vi överhuvud taget skola kunna besluta om väldiga utgifter, som Kungl. Maj:t föreslår för arbetslöshetens avhjälpande, besluta om väldiga utgifter utan att ha någonting att göra med den inkomst, som Kungl. Maj:t föreslagit skulle speciellt utgå såsom täckning för desamma. Jag förstår uppriktigt sagt inte, hur den siste ärade talaren resonerar, om han icke kan följa detta resonemang. Det finns inte en tillstymmelse till »politik» häruti, det är en rent saklig anordning.

Emot detta förslag gör nu emellertid herr Björklund vissa anmärkningar. Han säger, att man rycker ifrån bevillningsutskottet vad som tillkommer det,

Ang. utskottsbehandling av fråga om kvarlåtenskapsskatt. (Forts.)
och att bevillningsutskottet är vant vid att behandla sådana frågor som dessa. Det erkänner jag mycket gärna. Men det är väl alltid på det sättet, att när man sätter till ett särskilt utskott, så komma frågor till detta, som annars skulle ha gått till de ständiga utskotten. Det är väl alldeles klart, att hade det inte blivit något särskilt utskott, hade hela arbetslöshetsfrågan måst behandlas av ett ständigt utskott. Det är inte mera underligt, att frågorna om arvsskatt och kvarlåtenskapsskatt lämnas till ett särskilt utskott än att själva arbetslöshetsfrågan skickas dit. Däremot skulle det vara underligt, om man skilde på dem.

För övrigt skulle jag endast i all korthet vilja anmärka mot herr Björklunds anförande, att bevillningsutskottet ju under inga förhållanden kan behandla denna särskilda skattefråga, förrän det särskilda utskottet behandlat utgiftssidan, och bevillningsutskottet måste i så fall ligga och vänta. Då frågar jag mig: hur kan överlämnandet av propositionen till särskilda utskottet komma att försena arbetet för riksdagen? — Nej, herr Björklund, om riksdagens arbete blir försenat, så att vi få sitta kvar här till midsommar, kommer det inte att beror på den saken, utan det kommer att bero på, att vi få propositionen två och en halv månader, sedan riksdagen sammanträtt! Därmed har jag inte uttalat och vill inte uttala något klander mot Kungl. Maj:t, ty jag vill inte själv tillämpa det sätt, på vilket den dåvarande oppositionen behandlade högerregeringen, när det gällde jordbruksfrågan år 1930, då vi voro utsatta för starkt klander, därför att vi inte inlämnat den stora propositionen redan i början på februari. Jag bedriver inte opposition på det sättet och uttalar intet klander, utan förklarar endast, att om vi skola sitta till midsommar, beror det inte på, om kvarlåtenskapsskatten behandlas av det särskilda utskottet eller av bevillningsutskottet, utan på det nyssnämnda förhållandet. Ty bevillningsutskottet kan inte göra något åt denna sak eller bestämma något därvidlag, förrän det särskilda utskottet fattat beslut beträffande utgifterna. Jag förstår inte, herr talman — jag säger detta såsom ledamot av det särskilda utskottet — hur vi skola bära oss åt, om vi inte skola taga denna av Kungl. Maj:t för detta speciella ändamål avsedda inkomst i betraktande, när vi bestämma om utgifterna.

Jag torde kanske inte behöva gå in på de detaljer i frågan, som herr Björklund talade om och som reservanterna anført, nämligen att det ju finns andra motioner från högerhåll angående skatter, som då också skulle kunna gå till utskottet i fråga. Om jag tänker mig frågans utveckling, så kan jag antaga — utan att jag på något sätt nu vill uttala mig i själva sakfrågan — att det särskilda utskottet skulle, därest det nu får kvarlåtenskapsskatten till sig remitterad, sätta ned summan med en fjärdedel, hälften eller två tredjedelar eller vad det vara månde; då är det ju klart, att resten måste täckas med andra inkomster. Vad som uti dessa motioner är framfört är egentligen, att man vill påvisa vissa inkomstkällor för riksdagen, som kunna användas för att stärka budgeten överhuvud taget. Om jag fullföljer tanken och säger, att om det blir en ändring uti det förslag, som Kungl. Maj:t framlagt beträffande kvarlåtenskapsskatten, och det med anledning härav måste anvisas medel utöver vad arvsskatt och kvarlåtenskapsskatt inbringa, så är det ju alldeles klart, att detta får behandlas precis på samma sätt, som vi förfarit vartenda år, när bevillningsutskottet fått hand om budgetregleringen. Varje år uppkommer ju den frågan, och därför veta herrar ledamöter av bevillningsutskottet bäst själva, hurusom bevillningsutskottet får tillsammans med statsutskottet och tillsammans med jordbruksutskottet sitta och överlägga »informellt», hur vi skola kunna fylla de luckor, som eventuellt uppstått i riksstaten, när den slutligt skall fastställas; och så lär det bli även denna gång. Skulle sålunda ut-

Ang. utskottsbehandling av fråga om kvarlåtenskapsskatt. (Forts.)

gifterna bli större än arvsskatten förslår att täcka, få herrarna träda till precis på samma sätt, som ni trätt till för varje år under en mycket, mycket lång följd av riksdagar jag varit med om.

Jag ber sålunda, herr talman, att få yrka bifall till utskottets memorial.

Herr Lövgren: Herr talman! Herr Lindmans försäkringar om att det inte ligger någon politik i detta övertygar inte mig, ty uppriktigt sagt har icke denna fråga något sådant sammanhang med arbetslöshetsfrågan, att den nödvändigtvis skulle gå till det särskilda utskottet. Hur går det, sedan det särskilda utskottet fattat beslut och eventuellt prutat ned 10 eller 20 miljoner av kvarlåtenskapsskatten? Jo, då blir det så, att bevillningsutskottet får uppgiften att anskaffa de felande miljonerna. Detta är lika litet rimligt, som om man skulle säga, att det utskott, som behandlar vägfrågor, också skulle behandla frågor om vägskatterna. Där ha vi den typiska parallellen! Det faller nämligen ingen in att säga, att därför att statsutskottet behandlar vägfrågor, skola vi också flytta över behandlingen av bilskattefrågorna till statsutskottet. Mera behöver man ju inte säga, för att det skall stå klart och uppenbart, att det är politik med i spelet. Varför det skulle vara det, har jag mycket svårt att förstå, ty kommunikationen mellan de olika partierna behöver ju inte vara sämre än att man också skulle nå till majoriteten i bevillningsutskottet.

Men, herr talman, när jag begärde ordet, var det egentligen därför att jag ville göra en rent personlig reflexion till denna fråga. Den är, enligt mitt sätt att se, ett strålande bevis för vilken dumhet vi gjorde, då vi införde den öppna omröstningen i kamrar och utskott, ty denna öppna omröstning gör utskotten och kamrarna till sparkbollar för partiledarna. Hade det varit slutna omröstning, så hade detta betänkande inte kommit på riksdagens bord, så illamående som en lång rad av borgerliga ledamöter inom bevillningsutskottet voro, då de på partiorder voterade i denna sak. Jag är ganska säker om också, att arbetslöshetsfrågorna hade fått en annan och bättre behandling, om man hade haft den slutna voteringen kvar. Enligt mitt sätt att se avhände vi oss en utomordentligt rik demokratisk tillgång, när vi införde den öppna omröstningen och togo bort den verkligt rejäla omröstningsform vi hade tidigare. Och detta är som sagt det strålande exemplet på, vilken dumhet vi gjorde den gången!

Herr Olsson i Gävle: Herr talman! Jag begärde ordet, då herr Lindman framhöll, att det var fullkomligt självfallet, att denna proposition om kvarlåtenskapsskatt m. m. och propositionen i arbetslöshetsfrågan borde gå till det särskilda utskottet, därför att regeringen hade knutit samman dessa saker. Men, herr Lindman, vore det så självfallet, skulle väl icke den oerhörda tveksamheten ha funnits, som kunde konstateras inom samtliga partier, icke minst herr Lindmans eget, vid behandlingen av denna sak i bevillningsutskottet. Jag tror icke, att man härvidlag skall tala om någonting som är självfallet och förklara, att så och så borde det ske. Däremot ligger det utan tvivel åtskillig sanning i det påståendet, som en mycket framskjuten partivän till herr Lindman har uttalat i detta sammanhang, nämligen »att vi måste ju ha förtroende för partiledarna».

Jag tror, att den jämförelse, som här ligger närmast till hands och som man skall göra, det är jämförelsen med bilskatten. Jag har aldrig hört någon vilja göra gällande, vare sig herr Lindman eller någon annan och vare sig vederbörande uttalat sig såsom ledamot i kammaren eller såsom ledamot av Kungl. Maj:ts regering, att uttagandet av fordonsskatten, gummskatten och bensin-

Ang. utskottsbehandling av fråga om kvarlåtenskapsskatt. (Forts.)
skatten skulle vara sådant, som borde överflyttas till statsutskottet, av den anledningen att statsutskottet har att pröva utgifterna och villkoren för hur dessa medel skola användas. Det har alltid ansetts vara fullkomligt självfallet, att dessa frågor skola tillhöra bevillningsutskottet och att utgifterna är en sak, men täckandet av dessa utgifter med skatter en annan sak, vars behandling skall ligga under det utskott, som enligt grundlagen har att syssla med bevilning och uttagande av skatter.

Herr Lindman säger, att det är självklart, att när ett sådant här särskilt utskott kommer till stånd, så skall det också taga hand om en sådan fråga som denna, d. v. s. om täckandet av utgifterna. Det skulle vara verkligt intressant att göra en undersökning om hur det förhåller sig med den saken och om det finnes något exempel på att det gått till på samma sätt vid föregående tillfällen, alltså att ett särskilt utskott, som haft att behandla utgifter av det ena eller andra slaget, ävenledes föreslagit anskaffande av medel till täckande av dessa utgifter. Jag tror dock, att det har varit på det sättet, att sedan utgifterna beslutats i det särskilda utskottet, så har det varit bevillningsutskottets sak att skaffa täckning för de beslutade utgifterna.

Jag vill också framhålla, att skall man här knäsetta en ny princip, så vore det rimligt, herr talman, att man vore konsekvent. Då borde man taga hela luntan och säga, att detta särskilda välfärdsutskott är tillsatt för att bemästra en oerhört provande situation i vårt land, och nu ha vi det stora förtroendet för detta välfärdsutskott, att vi överlämna till detsamma icke bara att pröva utgifterna utan även sättet att skaffa medel till täckande av de utgifter, som bli en följd av detta utskotts beslut. Men då skall också, såsom herr Björklund framhöll, till detta utskott flyttas icke bara arvsskattepropositionen och de väckta motionerna, utan även kravet på margarinnaccis, kravet på ökning av kaffetullen, förslaget om ökning av inkomst- och förmögenhetsskatten, förslaget om den extra inkomstskatten o. s. v. Således, allt som kan ha samband med täckandet av de utgifter, som måste göras för bekämpande av arbetslösheten, skall då överflyttas till detta utskott och inte bara en enda liten detalj, därför att denna lilla detalj särskilt intresserar ledningarna för de borgerliga partierna.

Herr talman! Jag hemställer om bifall till reservationen.

Herr Anderson i Norrköping: Herr talman! De ledamöter av bevillningsutskottet, som nu fört reservanternas talan, ha givit denna fråga alldeles för stora dimensioner. Det är uppenbart, att man kan driva hur långt som helst i sin argumentering, om man går in på den linjen, som exempelvis herr Olsson i Gävle var inne på i början av sitt anförande. Då kan man ju också från statsutskottets sida säga: Varför skola vi avstå från hela raden av frågor, som vi under årens lopp regelmässigt behandlat, till detta särskilda utskott? Här måste det bli fråga om en avvägning, här måste man se till vad syftet är med det hela och att de föreliggande frågorna få den bästa, mest enhetliga och fullständiga behandling. Det har icke anförts något skäl för, att denna fråga skulle få en sämre behandling i det särskilda utskottet än i bevillningsutskottet, och icke heller har något övertygande bevis framkommit för att man genom överförande av denna fråga till det särskilda utskottet skulle spränga budgetbehandlingen. Farhågor ha visserligen uttalats, men inga som helst bevis ha anförts och kunna ej heller anföras härför.

Den enda farhåga, som skulle kunna ha något fog för sig, är den som tidigare uttalats här, nämligen att man försenar riksdagsarbetet genom en sådan åtgärd. Men nu har herr Lindman redan påpekat, att anledningen till försening, om en sådan uppstår, ligger i den omständigheten, att vi ännu icke fått

Ang. utskottsbehandling av fråga om kvarlåtenskapsskatt. (Forts.)

mottaga den huvudproposition, på vilken särskilda utskottet skall basera sitt arbete. Det är denna försening, som i sin tur hotar att försena riksdagsarbetet, men icke att propositionen om kvarlåtenskapsskatten överföres till särskilda utskott. Ty frågan om denna skatt kan under inga förhållanden avgöras, förrän särskilda utskottet kommit till ett åtminstone preliminärt beslut i fråga om utgifterna.

Jag begärde ordet, då herr Lövgren talade om att det var politik med i spelet och att syftet, som ligger bakom, icke så mycket var en önskan att få en saklig och enhetlig behandling av frågan, utan fastmer de borgerliga partiledningarnas önskan att få frågan behandlad inom ett särskilt utskott, där de förmenades ha ett särskilt inflytande på frågornas behandling. När jag hörde detta, kom jag att tänka på att när man för någon månad sedan i bevillningsutskottet dryftade frågan om att remittera ut propositionen om kvarlåtenskapsskatten till myndigheterna för yttrande, så gjordes det med mycken styrka och övertygelse gällande från det håll, som herr Lövgren representerar, att en fråga, som i så eminent grad hade politisk innebörd som denna, den var icke lämpad att remitteras ut till myndigheterna, som ju borde anlägga rent sakliga synpunkter. Då erkände man alltså, att denna fråga var en i hög grad politisk fråga, *nu* gör man gällande, att frågan skulle politiseras genom dess överlämnande till ett särskilt utskott. Jag undrar vad det ligger för konsekvens i detta. Menar man verkligen, att det särskilda utskottet är så mycket mindre kvalificerat för en saklig behandling av frågan än vad bevillningsutskottet är? Eller låtsas man tro, att bevillningsutskottet icke är tillgängligt för politiska synpunkter?

Jag tror, herr talman, att vi kunna avskriva denna synpunkt ur diskussionen, och om vi hålla oss till det rent sakliga och till utgångspunkterna, så tror jag också vi skola erkänna, att politik och saklighet kunna komma frågans behandling till del i ungefär lika proportioner såväl i särskilda utskottet som i bevillningsutskottet.

Herr talman! Denna fråga har hela tiden tett sig för mig som en lämplighetsfråga. Jag erkänner, att skäl kunna tala för en behandling i bevillningsutskottet, men jag anser också, att starka skäl finnas för frågans överlämnande till det särskilda utskottet, och det starkaste av dessa skäl är det, som här förut framhållits, nämligen frågans uppläggning; finansministerns åtgärd att sammankoppla frågan om kvarlåtenskapsskatten med arbetslöshetsfrågan är ett starkt skäl för att denna skattefråga bör behandlas i samband med den anslagsfråga, som utgör huvudföremålet för det särskilda utskottets uppmärksamhet och arbete.

Jag ber alltså, herr talman, att få yrka bifall till utskottets memorial.

Häruti instämde herrar *Jönsson* i Boa och *Lithander*.

Herr **Lindman**: Herr talman! Efter herr Andersons i Norrköping anförande torde jag icke behöva säga mycket med anledning av herr Lövgrens och herr Olssons i Gävle repliker till mig.

Jag framhöll i mitt anförande, att jag från första stund ansett, att dessa båda frågor höra tillsammans, och det har jag gjort på grund av den sammankoppling av frågorna, som Kungl. Maj:t har gjort i statsverkspropositionen. Jag vill inte påstå, att inte bevillningsutskottet skulle ha minst lika stor förmåga att behandla denna fråga som det särskilda utskottet, men det torde heller icke kunna förnekas, att det särskilda utskottet är så sammansatt, att det säkerligen kan anses ha en viss förmåga att behandla dylika frågor. Men då man sedan drager upp sådana jämförelser, som herr Olsson i Gävle gjorde,

Ang. utskottsbehandling av fråga om kvarlåtenskapsskatt. (Forts.)
när han ville gå punkt för punkt och talade om bilskattemedlen och att man borde skicka över till statsutskottet frågorna om fordonsskatt, gummiskatt, bensinskatt o. s. v., så är det väl att gå mycket långt ifrån det seriösa och det reella i denna sak, om man talar på det sättet.

När riksdagen tillsätter ett särskilt utskott för behandlingen av en fråga, så är ju detta en åtgärd, som mycket sällan förekommer, och då menar naturligtvis riksdagen, att det utskottet också skall ta hand om saken och behandla den. Nu undrade herr Olsson i Gävle, om det någonsin inträffat, att man blandat ihop frågor om inkomster och utgifter vid ett ärendes utskottsbehandling. Ja, herr Olsson kan ju gå in och titta i riksdagsbiblioteket, jag kommer nu icke ihåg alla fall, då det förekommit, men jag vet, att när vi år 1914 hade tillsatt ett försvarsutskott och det blev fråga om uttagande av en värnsskatt, så gick den frågan icke till bevillningsutskottet utan till det särskilda utskott, som var tillsatt för försvarsfrågans behandling. Där ha vi åtminstone *ett* exempel på att man förfarit på detta sätt vid ett tidigare tillfälle.

Herr Flyg: Herr talman! Då jag blandar mig i denna debatt mellan de två samhällsbevarande partierna här i landet, så gör jag det inte för att uttala min obefintliga smärta över att inte vi för vår grupps vidkommande äro representerade i vare sig det ena eller andra av dessa utskott, som det här gäller. Det som föranledde mig att begära ordet var den diskussion, som här förts, huruvida det låg politik bakom dessa åtgärder eller huruvida det hela till äventyrs var föranlett av praktiska skäl. Jag måste säga, att jag beundrar herr Lövgren och även herr Lindman, som kunna hålla sig allvarliga, då de diskutera denna sak. Eljest är ju hela kammaren naturligtvis på det klara med, att bakom vad som här föreslagits och de åtgärder, som företagits, ligga i realiteten politiska skäl och politiska syftemål, vilket dock hittills icke sagts ut från vare sig den ena eller andra deltagande falangen i den debatt, som här har förts.

Nu skulle jag vilja säga, att jag förstår dock icke den tvist, som råder här, och som gjort, att man delat upp sig i 10 mot 9 i bevillningsutskottet. Hur ligger det egentligen till med hela den fråga, som det här gäller? Vem skall sätta sin stämpel på denna sak, och vem är det, som i det slutliga avgörandet skall prägla densamma? Jag skulle tro, att det är herr Hamrin; och vore det inte då på sin plats — det är mycket som talar för den saken — att han finge frågan direkt under behandling och icke indirekt, såsom han skulle få, om frågan överlämnades till honom för behandling genom bevillningsutskottet.

Man kallar det stora utskott, som tillsatts här, för välfärdsutskott — herr Olsson i Gävle har mycket kraftigt understrukt den saken. Utan att inblanda mig i parternas tvist, vill jag dock säga, att jag inte kan förstå annat än att det vore till fördel för regeringen att få denna sin betydelsefulla fråga i händerna på ett »välfärdsutskott», så att den alltså finge den behandling, som den ju måste få i ett utskott med ett så vackert namn, präglat med hänsyn till den allvarliga situation, vari vi nu befinna oss.

Vår grupp har i den fråga, som det här gäller, ingen anledning att engagera sig vare sig på ena eller andra sidan i den förestående historiskt betydelsefulla voteringen, och jag har med dessa ord endast velat deklarera denna vår uppfattning.

Herr Anderson i Råstock: Herr talman! Det var herr Anderson i Norrköping, som överhuvud gav mig anledning att begära ordet i denna fråga, då han, visserligen endast i förbigående, berörde frågan om det överlämnande, som i sinom tid skall ske även från statsutskottet.

Jag skall försöka balansera, så att jag icke råkar ut för talmannens klubba,

Ang. utskottsbehandling av fråga om kvarlåtenskapsskatt. (Forts.)

därför att jag inte håller mig till ämnet i debatten om det ärende, som nu föreligger, och vill endast tillkännagiva min principiella uppfattning beträffande den här metoden att lägga över på ett enda utskott en massa arbete från andra utskott. Jag vill därmed icke säga, att dessa ärenden härigenom skulle få en sämre behandling på något sätt, men jag vill göra gällande, att resultatet av detta överflyttande av ärenden blir motsatsen till organisation, det blir desorganisation, av riksdagsarbetet. Och vad beträffar överflyttandet av ärenden från det utskott, som jag närmast representerar, så kommer det enligt mitt förmenande att läggas uteslutande formella skäl till grund för avfattningen av det memorial, som i sinom tid kommer därifrån, i det att detta överlämnande baseras på den uppfattningen, att rubriken »Fonden för förslag till statsverket» skulle vara särskilt nyttig att peka på, när det gäller att överlämna ärenden från statsutskottet. Det är emellertid ingalunda på det sättet, att detta är någon ny rubrik, ty den har funnits i många, många år, och att jag i utskottet reagerat mot denna uppfattning beror därpå, att jag anser, att då det rör sig om anslag till ändamål, till vilka riksdagen redan tidigare beviljat anslag, så är det en bisak, genom vilka skatter detta ändamål sedan kommer att finansieras. Jag har därför hyst den principiella uppfattningen, att alla anslag, som bara äro att anse som fortsättningsanslag, böra ligga i det utskott, dit ärendet ursprungligen remitterats.

Vad den nu föreliggande frågan beträffar måste jag säga, att jag delar herr Björklunds uppfattning, att detta överlämnande innebär ett försättande ur arbete av åtskilliga av ledamöterna i de ordinarie utskott, som eljest skulle ha fullt upp med arbete. Det är klart, att man personligen icke har någon anledning att klaga häröver, men om man småningom kommer i den situationen, att man får gå här och vänta, innan man kan lämna fram resultatet av den slutliga behandlingen av ärendena från de ordinarie utskotten, så blir det inte roligt att tänka sig, att detta egentligen beror på en alltför formell syn på frågan om vad som överhuvud skall överlämnas eller icke överlämnas till det särskilda utskottet.

Herr Björklund: Herr talman! Jag vill endast säga till herr Lindman, att jag förstår hans argumentering under förutsättning att han avser, att detta s. k. välfärdsutskott skall upprätta särskilda specialbudgeter för vad som erfordras i och för arbetslöshetens bekämpande. Det är riktigt, som herr Lindman säger, att finansministern skrivit i statsverkspropositionen, att man för att bemästra en svår situation i landet nödgas taga till dessa saker. Det är ingen som bestrider detta. Men det är väl — och det är på den punkten, som jag inte förstår herr Lindman — därmed inte sagt, att ovillkorligen de samma kronorna, som inflyta såsom arvsskatt, också nödvändigt skola användas för bekämpande av arbetslösheten, utan meningen är väl, att det hela skall ingå i budgetregleringen, så att man lika väl skall kunna taga en krona från exempelvis inkomst- och förmögenhetsskatten för att bekämpa arbetslösheten, som att man ovillkorligen skall vara hänvisad till en specialbudget för att uteslutande därifrån taga de medel, som man får in t. ex. genom den s. k. kvarlåtenskapsskatten.

Härmed var överläggningen slutad. Herr talmannen gav propositioner dels på bifall till utskottets hemställan, dels ock på bifall till den vid memorialet fogade reservationen; och förklarade herr talmannen sig anse svaren hava utfallit med övervägande ja för den förra propositionen. Herr Björklund begärde emellertid votering, i anledning varav efter given varsel följande voteringsproposition upplästes och godkändes:

Ang. utskottsbehandling av fråga om kvarlåtenskapsskatt. (Forts.)

Den, som vill, att kammaren bifaller bevillningsutskottets hemställan i utskottets förevarande memorial nr 13, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren bifallit den vid memorialet fogade reservationen.

Sedan kammarens ledamöter härefter intagit sina platser och voteringspropositionen blivit ännu en gång uppläst samt anslagen, företogs omröstning med tillämpning av uppresningsförfarandet; och befanns därvid flertalet hava röstat för ja-propositionen, vadan kammaren bifallit utskottets hemställan.

§ 8.

Första lagutskottets utlåtanden nr 25 och 26, som nu föredrogos, bordlades åter.

§ 9.

Härpå upptogs till behandling statsutskottets utlåtande, nr 5, angående regleringen för budgetåret 1933/1934 av utgifterna under riksstatens femte huvudtitel, innefattande anslagen till socialdepartementet.

På förslag av herr talmannen beslöt kammaren, att förevarande utlåtande skulle föredragas punktvis samt att vid föredragningen av de särskilda punkterna endast rubrikerna skulle uppläsas såvida ej annat yrkades.

Punkten 1.

Lades till handlingarna.

Punkterna 2 och 3.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 4.

Lades till handlingarna.

Punkterna 5 och 6.

Vad utskottet hemställt bifölls.

*Ang. anslag
till arbets-
domstolen.*

Punkten 7, angående anslag till arbetsdomstolen.

Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts uti innevarande års statsverksproposition under punkten 7 av femte huvudtiteln framställda förslag hemställde utskottet, att riksdagen måtte till arbetsdomstolen för budgetåret 1933/1934 anvisa ett extra förslagsanslag av 70,000 kronor.

Efter föredragning av punkten, yttrade:

Herr **Karlsson** i Grängesberg: Herr talman! Den kommunistiska gruppen har vid årets riksdag väckt motion om upphävande av lagarna om kollektivavtal och om arbetsdomstol. Vid behandlingen av denna motion klargjorde vi utförligt vår ställning till hela denna lagstiftning och därmed också till

Ang. anslag till arbetsdomstolen. (Forts.)

arbetsdomstolen. Jag skall därför ej nu ingå på någon ytterligare utförlig motivering beträffande denna sak utan inskränker mig till att hänvisa till vad jag anförde, när vår motion behandlades.

Utskottet tillstyrker nu här regeringens förslag om att ett anslag av 70,000 kronor skall beviljas till arbetsdomstolen. I konsekvens med vår tidigare deklarerade ståndpunkt som bestämde motståndare till denna tvångslagstiftning och därmed också till arbetsdomstolen yrkar jag, herr talman, avslag på utskottets hemställan.

Herr Jansson: Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till utskottets förslag.

Vidare anfördes ej. Herr talmannen framställde propositioner dels på bifall till utskottets hemställan i förevarande punkt, dels ock på avslag å berörda hemställan; och fattade kammaren beslut i enlighet med innehållet i den förra propositionen.

Punkten 8.

Lades till handlingarna.

Punkterna 9—12.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 13, angående bidrag till arbetsledarekurser.

I två likalydande motioner, väckta, den ena, nr 58, inom första kammaren av herr *Nylander m. fl.* och den andra, nr 122, inom andra kammaren av herr *Åqvist m. fl.*, hade hemställts, att riksdagen måtte besluta att till bidrag till arbetsledarekurser för budgetåret 1933/1934 anvisa ett extra anslag av 15,000 kronor, att utgå efter de grunder, som angivits i en av Sveriges industriförbunds arbetsledareinstitut hos Kungl. Maj:t gjord framställning.

*Ang. bidrag
till arbets-
ledarekurser.*

Utskottet hemställde, att riksdagen måtte i anledning av ovanberörda motioner till bidrag för arbetsledarekurser för budgetåret 1933/1934 anvisa ett extra anslag av 10,000 kronor.

Punkten föredrogs. Därvid anförde:

Chefen för socialdepartementet herr statsrådet **Möller:** Herr talman! Jag har tillåtit mig att begära ordet vid denna punkt endast för att yttra några ord om de allmänna principerna i anslutning till de sparsamhetsförsök, som regeringen har gjort, och hur dessa ha kunnat verka på femte huvudtiteln.

Det framgår av den praktiskt taget fullständiga enighet rörande de olika utgiftsposterna, som råder mellan regeringen och statsutskottet, att på denna huvudtitel besparingsmöjligheterna äro i ovanligt hög grad begränsade. Jag vill fästa uppmärksamheten på att i den allmänna diskussionen är det rätt vanligt, att man förklarar, att de sociala utgifterna, sådana de taga sig uttryck närmast under femte huvudtiteln, tendera till att svälla på ett sätt, som kan medföra statsfinansiella äventyrligheter. Det är för mig då en tillfredsställelse att kunna konstatera, att man inom statsutskottet icke vågat sig på, strängt taget, andra besparingsförslag — jag undantar en enda punkt — än dem regeringen framlagt. Men just med hänsyn till, att femte huvudtiteln icke rimligen borde, där det fanns någon möjlighet att åstadkomma en

Ang. bidrag till arbetsledarekurser. (Forts.)

besparing, skonas i högre grad än andra huvudtitlar, ansåg jag det vara min plikt såsom medverkande till regeringens allmänna sparsamhetspolitik att på varje punkt, där det överhuvud kunde ifrågasättas, huruvida ett anslag vore alldeles nödvändigt eller huruvida det vore nödvändigt till samma belopp som förut, gripa tillfället att åstadkomma en besparing.

Jag skall utan vidare erkänna, att mitt hjärta naturligtvis icke var med på den besparing, som här föreslagits beträffande arbetsledarekurserna, men jag betraktade den som en möjlighet i alla fall, som man kunde begagna utan att åstadkomma några verkliga vådor av något slag. Jag betraktade den som en möjlighet, och då ansåg jag det vara min skyldighet att också begagna denna möjlighet. Jag väntade mig ej, att följden skulle bli, att de s. k. arbetsledarekurserna skulle inställas. Jag betraktade åtgärden som varande av tillfällig natur. Jag trodde, att arbetsledarekurserna, om än i begränsad omfattning, skulle kunna fortsättas åtminstone under nästa budgetår med enskilda medel.

Nu har statsutskottet för sin del ansett, att staten bör även under denna hårt pressade statsfinansiella situation fortsätta att ge stöd åt arbetsledarekurserna. Jag har absolut intet principiellt att invända mot detta statsutskottets ståndpunktstagande. Jag har endast inför kammaren velat förklara, att anledningen, varför anslaget ströks, var helt enkelt den, att så snart möjlighet på denna huvudtitel kunde erbjuda sig till besparingar, finge man icke avstå från att begagna den.

Herr Jansson: Herr talman! Det kan förefalla av det föreliggande utskottsutlåtandet, som om statsutskottet varit enigt i detta fall, men så är ej förhållandet. Inom avdelningen var det två riktningar, dels för bifall till Kungl. Maj:ts förslag och dels för det nu föreliggande förslaget. Det var herr Strindlund och jag, som ansågo, att då vi nödgades följa Kungl. Maj:ts förslag ifråga om en hel del anslag — jag kan som exempel nämna bidrag till uppförande av hem för kroniskt sjuka — som utgått kontinuerligt under en följd av år, borde vi följa Kungl. Maj:ts förslag även här. Det har väckts motioner om beviljande av anslag för nämnda ändamål, men statsutskottet har under nuvarande finansiella läge ej kunnat tillstyrka statsbidrag. Jag menar, att när man ser den föreliggande frågan mot denna bakgrund, måste man medgiva, att vi hade fullt skäl att följa Kungl. Maj:ts förslag på denna punkt.

Jag måste säga, att det var för mig oförklarligt, att det inom statsutskottet endast blev ett ringa fåtal, som anslöt sig till Kungl. Maj:ts förslag. Det var på grund av den stora majoritet, som inom statsutskottet förefanns för det nu föreliggande förslaget, som avhöll oss från att anteckna reservation. Men jag vill säga, att jag fullkomligt delar departementschefens synpunkt här ifråga om besparingsmöjlighet. Vi ha trott, att ingen olycka skulle inträffa, om man även på denna punkt iakttagit sparsamhet och följt Kungl. Maj:ts förslag.

Jag har velat nämna detta, för att ej kammarens ledamöter skulle få den uppfattningen, att fullständig enighet rått inom statsutskottet i detta fall. Så var ej förhållandet, ehuru det inom utskottet blev rätt stor majoritet för föreliggande förslag.

Jag skulle nästan vara böjd för att yrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag, men jag är litet tveksam. Det kan hända, att samma förhållande kommer att inträffa här som i utskottet. Det oaktat dristar jag mig att yrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag och avslag på vad utskottet föreslagit. Jag anser nämligen, att även om denna sak är en viktig angelägenhet, är det dock av mycket

Ang. bidrag till arbetsledarekurser. (Forts.)

större betydelse, att riksdagen kan fullgöra de förpliktelser, som riksdagen åtagit sig mot en del kommuner, och det är på grund av detta förhållande, som jag dristar yrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag.

I detta anförande instämde herr *Strindlund*.

Herr **Skoglund**: Herr talman! Det har ej från något håll bestritts, att dessa kurser äro till mycket stor nytta och fylla en uppgift, som alla anse viktig. Det har av statsrådet själf i statsverkspropositionen framhållits, att dessa kurser äro till stort gagn, och granskningsnämnden, vilken, såsom vi sett, på många andra områden gått hårt fram, har icke ansett sig kunna undgå att tillstyrka fortsatt anslag till dessa kurser. Såväl skolöverstyrelsen som socialstyrelsen ha givit de amplaste vitsord åt den verksamhet, som här bedrives, och framhållit önskvärdheten av arbetsledarekursernas bibehållande.

Men här utöver är det en annan sak, som särskilt statskontoret understrukt, nämligen att de, som deltaga i dessa kurser, i många fall äro arbetslösa personer. Om jag ej minns fel, framhålles det i statskontorets yttrande, att av dem, som beviljat kurserna under sista året, ha 23 % saknat anställning. Under sådana förhållanden har jag ansett mig böra biträda motionen om anslag till fortsatt verksamhet i detta fall. Staten bedriver ju kursverksamhet på andra områden för arbetslösa, och i många fall med mycket stora belopp, utan att delade meningar varit rådande därom. Då dylik verksamhet ansetts böra upprätthållas, kan jag ej finna det annat än rimligt, att vi även i detta fall lämna 10,000 kronor till en kursverksamhet, där huvudsakliga delen av utgifterna bestrides, icke av staten, utan av andra. Det är ju så, att statens anslag i detta fall icke kommer att gå upp till mer än 20 à 25 % av sammanlagda kostnaden för dessa kurser. Då dessutom de, som bevista dessa kurser, i många fall äro unga män, som ej kunna beredas sysselsättning på annat håll och som använda denna tid för att skaffa sig bättre utbildning, anser jag, att vi böra giva dem ett sådant litet handtag.

Jag tog mig friheten att i utskottet berätta något, som hände mig häromdagen, och jag skall upprepa det inför kammaren. Det kom en ung man och sökte mig, och jag gick ut och talade med honom. Han var från min hembygd. Det var en ung och duktig pojke, som haft anställning i ett industri-företag, men som under lågkonjunkturen blivit permitterad och nu var utan sysselsättning. Han använde den tiden till att med hjälp av litet sparpengar och något stöd av föräldrarna bevista en sådan här kurs och skaffa sig bättre utbildning. En sådan strävan är lofvärd, och när det ej rör sig om större belopp, än här är fråga om, tycker jag, att kammaren kan bevilja anslaget.

Jag ber att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Med herr Skoglund förenade sig herr *Petersson* i Lerbäcksbyn.

Herr **Anderson** i Råstock: Herr talman! Herr Skoglund har anført de huvudsakliga skäl, som kunna andragas till förmån för statsutskottets förslag, och det var ej för att ytterligare motivera detsamma, som jag begärde ordet. Jag begärde ordet av två skäl.

Det första skälet är, att jag icke tror, att vare sig herr socialministern eller herr finansministern har anledning att beklaga sig över denna utökning liksom den, som kommer på en annan punkt, ty vi ha hållit oss inom den ram för utgifterna under femte huvudtiteln som Kungl. Maj:t föreslagit.

Sedan vill jag uttala min lindriga, kanske rättare sagt stora, förvåning över att ett par kamrater i statsutskottet, som på direkt förfrågan, om de skulle

Ang. bidrag till arbetsledarekurser. (Forts.)
reservera sig, svarade, att de, som saken låge till, ansågo, att det vore för litet att bråka om, här utan vidare yrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag, ehuru de ej avgivit någon reservation. Det finner jag anmärkningsvärt, och jag vill uttala den förhoppningen, att detta icke blir något normalt tillvägagångssätt. Då vet man aldrig, var man har kamraterna i utskottet. Det är därför, som jag icke ansett mig kunna låta detta passera alldeles opåtalat.

Med detta korta anförande ber jag att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr **Jansson**: Herr talman! Till herr Anderson i Råstock vill jag säga, att jag visserligen i utskottet förklarat, att jag icke skulle reservera mig, men aldrig sagt, att jag skulle uraktlåta att uppträda i debatten här i kammaren och äventyrligt även framställa yrkande.

Herr **Anderson** i Råstock: Herr talman! Jag har icke framkastat en dylik beskyllning mot herrarna, men jag har uttalat mitt missnöje med, att man ej vet, var man har herrarna, när de gå till väga på detta sätt.

Vidare yttrades ej. Efter av herr talmannen givna propositioner på dels bifall till utskottets hemställan, dels ock avslag därå blev utskottets hemställan av kammaren bifallen.

§ 10.

Herr statsrådet *Wigforss* avlämnade Kungl. Maj:ts proposition, nr 187, med förslag till lag angående vad med fastighets taxeringsvärde i vissa fall skall förstås.

Denna proposition bordlades.

§ 11.

Fortsattes föredragningen av statsutskottets utlåtande nr 5.

Punkten 14.

Lades till handlingarna.

Punkterna 15—24.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 25.

Lades till handlingarna.

Punkten 26.

Utskottets hemställan bifölls.

Härefter föredrogs *punkten 27*, angående utvidgning av tvångsarbetsanstalten i Landskrona m. m.; och begärdes ordet därvid av Herr **Strindlund**, som yttrade: Herr talman! Jag har vid denna punkt fogat en blank reservation, och jag har gjort det därför, att jag måste uttrycka en viss förvåning över vad som här äskats.

I 1929 års plan för byggnadsarbeten vid Landskronaanstalten ingick en

Ang. utvidgning av tvångsarbetsanstalten i Landskrona m. m.

Ang. utvidgning av tvångsarbetsanstalten i Landskrona m. m. (Forts.) garagebyggnad beräknad till en kostnadssumma av 4,000 kronor och avsedd för två stycken bilar. I årets statsverksproposition begäres det medel för uppförande av ett garage, som beräknas kosta 13,000 kronor. Orsaken till denna kostnadsökning angives vara, bland annat, att man numera anser sig behöva garage för tre stycken bilar, varav en med släpvagn. Dessutom skall i denna garagebyggnad inredas vinterbonad vind för torkning av medicinalväxter.

Vad man först fäster sig vid, när man granskar ombyggnadsplanen, det är, att några ekonomiska driftskalkyler i fråga om automobilerna icke föreligga. Det förefaller otroligt, att transportkostnaderna skola nedbringas genom att anstalten skaffar sig egna bilar i stället för att utbjuda skjutsarna på entreprenad. I alla fall är det överraskande, att en anstalt av en sådan storleksordning — den tillhör icke de större inom landet — och med det läge, som anstalten har ur kommunikationssynpunkt, skall behöva tre autobiler, därav två lastautomobiler. Det var också ganska märkligt, att då vi år 1930 hade att pröva frågan om utbyggande bland annat av tvättrinrättningen vid denna anstalt, så angavs det, att det skulle behövas en lastautomobil för transport av tvätten, men jag kan inte erinra mig, att det lämnades någon upplysning om att anstalten redan förut var försedd med en lastautomobil. Ehuru jag inte kan yrka avslag på ifrågavarande anslag, har det dock synt mig påkallat, att styrelsen tager i övervägande, huruvida man icke skulle kunna nedbringa transportkostnaderna vid denna anstalt.

Det är endast detta jag velat framhålla.

Herrar *Skoglund, Hultman* och *Jansson* instämde häruti.

Vidare anfördes ej. Utskottets hemställan bifölls.

Punkterna 28—30.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 31, angående främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m.

Under punkten 35 av förevarande huvudtitel hade Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m. för budgetåret 1933/1934 anvisa ett extra reservationsanslag av 63,000 kronor.

I samband härmed hade utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta, den ena, nr 54, inom första kammaren av herr *Oscar Olsson m. fl.* och den andra, nr 159, inom andra kammaren av herr *Olsson* i Gävle m. fl., vari hemställts, att riksdagen med ändring av Kungl. Maj:ts förslag måtte bevilja till direkta understöd åt nykterhetsnämnderna enligt kungörelse den 27 maj 1932 45,000 kronor och till sammanslutningar av nykterhetsnämnder 20,000 kronor.

Utskottet hemställde, att riksdagen måtte i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag samt ovanberörda motioner till främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m. för budgetåret 1933/1934 anvisa ett extra reservationsanslag av 78,000 kronor.

Vid denna punkt var fogad reservation av herrar *Lindblad, Widell, Bergqvist, andre vice talmannen Nilsson, N. J. Martin Svensson, Johan Bernhard Johansson, Holmgren, Strindlund, Persson* i Fritorp, *Skoglund* och *Hultman*, vilka ansett, att utskottet bort hemställa, att riksdagen måtte, med avslag å de i ämnet väckta motionerna, bifalla Kungl. Maj:ts förevarande förslag.

Ang. främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m.

Ang. främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m. (Forts.)

Sedan punkten föredragits, anförde:

Herr Holmgren: Herr talman! I den motivering, som åtföljer utskottets yrkande på denna punkt, anför utskottet: »Den vid bifall till utskottets förslag föranledda ökningen å 15,000 kronor av det av Kungl. Maj:t nu äskade anslaget utövar intet inflytande på riksstatens utgiftssumma utan påverkar endast den avsättning till statsverkets fond av rusdrycksmedel, varom Kungl. Maj:t under utgifter för kapitalökning, III. statsverkets fond av rusdrycksmedel gör framställning.» Detta uttalande är naturligtvis fullt korrekt, men det behöver nog en liten komplettering för att icke tilläventyrs annars bli missuppfattat. Förhållandet är det, att inte inverkar det på riksstatens slutsumma, om man följer utskottets förslag, men lika klart som det är, att om jag tar 15,000 kronor ur rusdrycksmedelsfonden, så har jag minskat det allmännas tillgångar med samma belopp, lika klart är det, att om jag ökar anslaget till främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m. med 15,000 kronor, så har jag också därmed ökat statens utgifter med 15,000 kronor. Det skola vi behålla i minnet, då vi läsa statsutskottets motivering.

Jag kan för min del icke vara med om att gå utöver vad Kungl. Maj:t föreslagit på denna punkt. Det är alldeles klart, att nykterhetsnämnder likasom andra institutioner av statlig eller kommunal beskaffenhet behöva penningmedel för att kunna utöva sin verksamhet. Men i fråga om nykterhetsnämndernas verksamhet tror jag icke man kan säga, att resultatet av densamma blir proportionellt med det bidrag det allmänna består, ty verksamheten vilar på ideell grund, och nykterhetsnämnderna komma att ägna ett lika hängivet arbete åt sin uppgift, även om de vid ett bifall till Kungl. Maj:ts förslag måste inskränka sig och på den grund få ett mindre belopp att röra sig med. Jag vill på denna punkt vara mera regeringstrogen än regeringens närmaste anförvanter i kammaren, och jag yrkar därför, herr talman, avslag på statsutskottets hemställan och bifall till den vid utskottets utlåtande fogade reservationen.

Herr Jansson: Herr talman! Herr Holmgren talade om att han är mera regeringstrogen än regeringens närmaste anförvanter i kammaren. Ja, jag skall icke tvista om den saken, ty det är nog så olika, beroende på vad för frågor det gäller. Men här är en punkt, då saken ligger annorlunda till än då det gäller andra höjningar av Kungl. Maj:ts förslag. Jag skall inte driva den satsen, att de pengar, som avsatts, icke äro statsmedel, utan de äro statsmedel. Kom ihåg det! Men då avkastningen av dessa medel får användas i nykterhetsvänligt avseende och anslag skulle utgå till vissa institutioner såsom bidrag till deras verksamhet, har jag under sådana förhållanden ansett, att man verkligen här kan gå längre än departementschefen har gått. Vi ha icke gått så långt som man krävt från nykterhetsvänligt håll, utan vissa verksamhetsgrenar få nöja sig med det bidrag Kungl. Maj:t föreslagit. Men när det gäller nykterhetsnämndernas verksamhet, ansågo vi på grund av det stora antalet nämnder och de många kommuner, där det vore svårt att få kommunalt bidrag, att det vore önskvärt, att statsbidraget i största möjliga utsträckning kunde komma dessa kommuner till godo.

Nykterhetsnämnderna ha en massa olika uppgifter att fylla, och ledamöterna i dessa göra lika stor nytta som statspolisen, som vi beslutade förra året, när det t. ex. gäller att bekämpa lönnbränning och smuggling. Jag menar, att en verksamhet, som går ut på att bekämpa dessa saker och som tager initiativ från både enskilt håll och sammanslutningar, som äro intresserade av att den illegala verksamheten kan hämmas i största utsträckning, den bör man

Ang. främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m. (Forts.)
stödja. Jag vet, att nykterhetsnämnderna göra ett mycket gott arbete, och det är klart, att när jag anser de skäl för anslag, som anförts från nykterhetsvänligt håll, för bärande, anser jag, att riksdagen bör bevilja anslaget. Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Häruti instämde herrar *Andersson* i Ovanmyra och *Pettersson* i Hällbacken.

Herr Strindlund: Herr talman! Som nog kammarens ledamöter ha observerat, har utskottet här höjt utgifterna under huvudtiteln, i det att det föreslagit en höjning med 15,000 kronor utöver vad Kungl. Maj:t föreslagit. Ingen talare har bestritt, att nykterhetsnämnderna utföra en gagnelig verksamhet. Majoriteten i utskottet skriver, att den icke ansett sig kunna biträda Kungl. Maj:ts förslag »med hänsyn till det avbräck i nämndernas verksamhet, som en reducering av statsbidraget skulle hava till följd», något som jag dock har mycket svårt att föreställa mig. Det förhåller sig så, att man framför allt inom landskommunerna ännu bygger på att en hel del uppdrag handhavas såsom förtroendeuppdrag, som fortfarande äro oavlönade. Så är förhållandet med nykterhetsnämnderna inom det absolut övervägande antalet av våra landskommuner. Det är icke statsbidraget, som i och för sig är avgörande för nämndernas arbete, utan det intresse för sin uppgift, som nämndernas ledamöter hava. Framför allt stimulerande för nämnderna är ledamöternas intresse av att tillse, att inte spritmissbruket tilltar på sådant sätt, att familjeförsörjarna försumma sin uppgift, så att familjerna falla fattigvården till last. Det är därför som jag tror, att under så brydsamma ekonomiska förhållanden, som vi nu ha, icke minst statsfinansiellt, kan man tillfälligtvis nedpressa detta anslag till det belopp, som Kungl. Maj:t föreslagit, utan att man riskerar, att ifrågavarande verksamhet skulle i nämnvärd mån lida avbräck.

Den omständigheten att vi ha 46,000 kronor över att disponera av rusdrycksmedelsfondens avkastning är icke något skäl för att man skall pröva anslag, som utgå av dessa medel, mera lättvindigt eller mindre strängt än andra anslag. Samma stränghet måste tillämpas, då det gäller rusdrycksmedlen, som beträffande andra statsmedel. Jag kan inte heller taga intryck av herr Janssons i Falun yttrande, då han bland annat påpekade, att nykterhetsnämnderna utföra ett särskilt storartat arbete mot smuggling och hembränning. Strängt taget vet jag inte, om detta arbete åligger nykterhetsnämnderna att utföra, eftersom de ha att tillse det allmänna nykterhetstillståndet. Jag vet, att ledamöterna intressera sig för detta arbete därför att de äro intresserade nykterhetsmän, men för det av herr Jansson omnämnda ändamålet utgå som bekant särskilda anslag.

Herr talman! Jag anser, att i den ekonomiska situation, vari vi nu befinna oss, böra vi stanna vid det belopp, Kungl. Maj:t föreslagit, vilket är lika med det anslag, som föreslås i reservationen, till vilken jag yrkar bifall.

Herr Olsson i Gävle: Herr talman! Jag hade, ehuru motionär i föreliggande fråga, inte tänkt yttra något i saken, utan jag hade tänkt följa statsutskottets förslag, men när man från reservanternas sida anser, att det bör arbetas så, som debatten synes bära vittne om, skall jag bara be att gentemot den siste ärade talaren liksom mot herr Holmgren få säga, att det kan tänkas, att nykterhetsnämndernas verksamhet genom begränsningen av anslaget icke kommer att förminskas, men då blir det beroende på att de lyckas flytta över den börda, som staten har burit förut, på de ännu fattigare kommunerna. Är

Ang. främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m. (Forts.)
 det något bättre, så må det vara hänt. Vi ha utgått ifrån att, när staten tar all inkomst av denna verksamhet, är det statens skyldighet att se till, att upplysningsverksamheten och nykterhetsnämndernas verksamhet icke sättas på alltför sträng ranson i detta avseende. Jag ber att få peka på att socialstyrelsen har framhållit, att man borde ha höjt anslaget väsentligt utöver vad det förut utgått med, men motionärerna och statsutskottets majoritet ha nöjt sig med att lyfta upp det till, icke vad det varit, utan utgått ifrån att även denna verksamhet måste bära sin andel av den svåra tiden.

Till herr Strindlund vill jag bara säga, att det har dock visats så mycken lojalitet även från deras sida, som ha en annan inställning till spørgsmålet om i vad mån man skall i dessa svåra tider använda rusdrycksmedelsfonden, att man borde även från den andra sidan visa en liten smula tillmötesgående. Jag tror, att tillmötesgående i detta fall är det, som håller bäst i längden. Jag ber att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herrar *Mosesson* och *Johanson* i Huskvarna instämde häruti.

Härmed var överläggningen slutad. Herr talmannen gav propositioner dels på bifall till utskottets hemställan i förevarande punkt, dels ock på bifall till den vid punkten fogade reservationen; och fann herr talmannen den förra propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Votering begärdes likväl av herr Holmgren, i anledning varav efter given varsel följande voteringsproposition upplästes och godkändes:

Den, som vill, att kammaren bifaller statsutskottets hemställan i punkten 31 av utskottets förevarande utlåtande nr 5, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren bifallit den vid punkten fogade reservationen.

Sedan kammarens ledamöter härefter intagit sina platser och voteringspropositionen blivit ännu en gång uppläst samt anslagen, företogs omröstning med tillämpning av uppresningsförfarandet; och befanns därvid flertalet hava röstat för ja-propositionen, vadan kammaren bifallit utskottets hemställan i förevarande punkt.

Punkterna 32—38.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Ang. ersättning för viss fattigvård m. m. åt gammalsvenskbybor.

Vid härpå skedd föredragning av *punkten 39*, angående ersättning till Stockholms stad för viss fattigvård m. m. åt gammalsvenskbybor, anförde:

Herr **Strindlund**: Herr talman! Då jag jämväl vid denna punkt antecknat mig som reservant, är det icke för att yrka avslag på vad utskottet föreslagit utan snarare därför, att jag känt ett visst behov av att uttala min protest mot det sätt, varpå detta anslag framtingats. Den proposition, som behandlar denna fråga, torde icke så värst många av kammarens ledamöter ha observerat, synnerligast som utredningen i fråga icke återfinnes i femte huvudtiteln utan i en särskild proposition nr 70. Jag tycker, att det kan vara intressant att läsa upp ett par små korta stycken ur denna proposition och återge Gammalsvenskbystiftelsens ord. Den säger på sidan 4, bland annat: »Från såväl stiftelsen som socialstyrelsen hade meddelande utsänts till by-

Ang. ersättning för viss fattigvård m. m. åt gammalsvenskbybor. (Forts.)
borna angående villkoren för återresa till Sovjetunionen. Däri hade särskilt erinrats om vikten av att svenskbyborna i avbidan på återresans ordnande icke opåkallat lämnade sina anställningar. Stiftelsen hade även påpekat, att svenskbybor, som i strid med anvisningarna och utan giltig anledning lämnade sina anställningar, riskerade, att de bleve betraktade såsom arbetsovilliga och alltså icke kunde komma i åtnjutande av något fattigunderstöd. Under hela vintern 1930—1931 hade agitationen från kommunistiskt håll emellertid fortsatts, och i slutet av april 1931 hade några familjer lämnat sina arbetsanställningar samt rest till Stockholm. De hade i flera fall hämtats å arbetsplatserna med bilar av kommunisterna, och kostnaderna för deras resor torde till största delen hava guldits av dessa.» Sedan blevo de omhändertagna av fattigvården i Stockholm. Dessutom säger man på samma sida: »Av vad sålunda anförts anser stiftelsen framgå, att ifrågavarande svenskbybor — med undantag av två personer, beträffande vilka särskilda närmare angivna förhållanden föreläge — icke skulle hava behövt omhändertagas av fattigvårdsmyndigheterna, därest de icke avrest till Stockholm.» Jag anser, att detta sätt att åstadkomma utgifter för staten, som staten kanske eljest icke behövde påtaga sig, är något, som icke bör få opåtalat passera. Det är närmast för att avge en protest mot vad som förekommit, som jag i denna fråga begärde ordet. Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Vidare yttrades ej. Utskottets hemställan bifölls.

Punkterna 40—51.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Härefter föredrogs *punkten 52*, angående bidrag för anskaffande av bostäder åt provinsialläkare å landsbygden; och yttrade därvid:

Ang. bidrag till bostäder åt provinsialläkare.

Herr Hultman: Herr talman! Departementschefen har framhållit, att lämpliga bostäder åt provinsialläkarna numera torde vara lättare att erhålla än förr, och ifrågasätter på den grund, om överhuvud taget statsmakterna i fortsättningen böra anvisa medel för bidrag till uppförande av dylika bostäder. Jag är övertygad om att det icke kan vara vare sig rättvist eller lämpligt att utan föregående varning helt plötsligt draga in detta anslag, då ett stort antal samhällen i förlitande på gällande bestämmelser dels uppfört och dels beslutat om och påbörjat uppförandet av läkarbostäder. Jag vill också taga fasta på vad utskottet sagt. Det säger nämligen, att dylika provinsialläkardistrikt så snart ske kan böra komma i åtnjutande av statsbidrag. Vad framtiden beträffar vill jag för min del starkt understryka vad utskottet uttalat om angelägenheten av att vederbörande sökande i tid erhåller upplysning, om och när statsbidrag är att påräkna. Efter det uttalande, som utskottet gjort, anser jag mig, herr talman, icke böra göra något yrkande.

Under detta anförande hade herr förste vice talmannen övertagit ledningen av kammarrens förhandlingar.

Vidare anfördes ej. Kammarren biföll utskottets hemställan.

Punkten 53.

Utskottets hemställan bifölls.

Ang. statens
sinnes-
sjukhus.

Vidare föredrogs *punkten 54*, angående statens sinnessjukhus.

Därvid anförde:

Herr **Hansson** i Trollhättan: Herr förste vice talman! Jag kan icke låta denna fråga gå alldeles oanmärkt förbi, utan jag vill beledsaga den med några reflexioner, om det bör tillsättas manliga eller kvinnliga vårdare på våra sinnessjukhus. Jag ämnar icke göra något yrkande, men jag tror, att några ord i debatten ändå i alla fall kunna ha ett värde för framtiden.

Jag vill då säga, att beträffande kroppssjukvården är det så, att kvinnliga vårdare äro att föredraga framför manliga. Därom råda inga delade meningar. Kvinnorna äro lämpligare för detta, och de användas också över allt. Beträffande sinnessjukvården återigen måste man säga, att det icke i alla avseenden är riktigt lämpligt, att kvinnliga vårdare ersätta manliga. När det gäller sinnessjukvård av kvinnliga patienter, har man kvinnliga vårdare. Numare har man också, när det gäller samma vård av manliga patienter, som äro mycket lugna, kvinnliga vårdare. Jag har ingen anmärkning heller att göra mot att man för personer, som befinna sig på konvalescensens stadium, har kvinnliga vårdare. Man börjar emellertid att i oroväckande grad tillämpa principen att ha kvinnliga vårdare på halvoraliga och heloraliga avdelningar. Men man får icke gå för långt därvidlag. Jag vill icke uppehålla mig vid några detaljer, men jag kan tala om att det är verkligen upprörande scener, som ibland kunna utspelas på sinnessjukhusen, och de kvinnliga vårdarna kunna då icke med den respekt ej heller med den fysiska styrka som manliga vårdare sköta de sjuka.

Man har nu tillämpat ett slags delningssystem, så att man exempelvis har två eller tre manliga och en kvinnlig vårdare eller två manliga och två kvinnliga. Det visar sig då, att en kvinnlig vårdare har svårt att klara sig ensam på en avdelning. Oroliga patienter begå ibland våld på inventarier, slå sönder möbler o. dyl., och då måste man kunna avstyra detta. Det går icke om det icke finns människor, som äro så starka, att de kunna gripa verksamt in och det i rätta ögonblicket. Nu har man från läkarhåll tillämpat detta systemet manliga eller kvinnliga vårdare olika. En del läkare ha gått längre och en del stannat vid att vara mera försiktiga. Jag skulle också här i debatten vilja framhålla, att man bör ha sin uppmärksamhet riktad på denna sak och för framtiden gå fram med större försiktighet. Jag ber att få säga, att, såsom ock torde framgå av mitt anförande, jag alls icke åsyftar något underkännande av den kvinnliga arbetskraftens värde. Jag ger tvärt om densamma det principiella erkännandet att den i allmänhet är lämplig. Det finns emellertid gränser, som man icke får överskrida. Det är också såsom en gärd av hänsyn till dessa kvinnliga befattningshavare, som jag säger detta, och därför är det också ett önskemål, att man i framtiden måtte taga all möjlig hänsyn till vad jag sagt och tillse, att en väl avvägd balans i detta avseende iakttages. Jag tror icke, att man riktigt gjort detta i utskottet. Det hade då kanske funnits möjligheter att tillmötesgå den åsikt, jag här uttalat. I frågans nuvarande läge har jag emellertid intet yrkande.

Vidare yttrades ej. Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 55.

Lades till handlingarna.

Punkterna 56—63.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 64, angående bidrag till uppförande och inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter.

Ang. bidrag till tuberkulossjukvårdsanstalter.

Under punkten 71 av förevarande huvudtitel hade Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att

I. dels till bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter för budgetåret 1933/1934 anvisa ett extra reservationsanslag av 600,000 kronor;

II. dels medgiva, att från nämnda anslag finge av Kungl. Maj:t beviljas till stiftelsen Solhem — utöver det byggnadsbidrag, som tidigare jämlikt riksdagens medgivande tillerkänts stiftelsen för uppförande av en anstalt för vård av barn med kirurgisk tuberkulos — ett ytterligare byggnadsbidrag av 40,000 kronor,

till föreningen för kustvård åt skrofulösa barn

a) såsom ersättning för föreningens kostnader för av föreningen utförda elektriska installationsarbeten vid kustsanatoriet Apelviken ett bidrag av 35,308 kronor 92 öre;

b) för påbörjande av ny paviljong I vid nämnda sanatorium i enlighet med av departementschefen förordat förslag ett byggnadsbidrag av högst 120,800 kronor;

c) för den tid av budgetåret 1933/1934, varunder till statligt driftkostnadsbidrag berättigade vårdplatser inom nämnda paviljong på grund av utförandet av under b) avsedda arbeten icke kunnat vara belagda, ett evakueringsbidrag till belopp av 2 kronor 75 öre för varje dylik obelagd vårdplats och dag;

till Västernorrlands läns landsting ej mindre — utöver det byggnadsbidrag, som jämlikt gällande bestämmelser beträffande statsbidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter tillerkänts eller kunde komma att tillerkännas landstinget för uppförandet av en vid länssanatoriet i Sundsvall anordnad barnpaviljong med 72 vårdplatser — ett extra byggnadsbidrag av 1,000 kronor för varje vårdplats, än även — utan hinder av nyssnämnda bestämmelser — statsbidrag till anordnande av 40 nya vårdplatser vid den nuvarande tuberkulossjukvårdsavdelningen vid länslasarettet i Örnsköldsvik i samband med en planerad omändring av nämnda avdelning till ett självständigt sanatorium med ett belopp av 3,000 kronor för varje vårdplats, isoleringsplatser ej inräknade;

III. dels medgiva, att det till beviljande åt föreningen för kustvård åt skrofulösa barn föreslagna byggnadsbidraget av högst 120,800 kronor finge utbetalas successivt i mån av arbetenas utförande;

IV. dels föreskriva, att i övrigt här omförmälda statsbidrag skulle i tillämpliga delar utgå, byggnadsbidragen i huvudsaklig överensstämmelse med de rörande anslag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter stadgade grunderna och evakueringsbidraget i huvudsaklig enlighet med de beträffande anslag till bidrag till driftkostnaderna för dylika anstalter gällande grunderna samt såväl byggnadsbidragen som evakueringsbidraget på de närmare villkor i övrigt, som av Kungl. Maj:t bestämdes;

V. dels ock medgiva, att Norrbottens läns landsting måtte — utan hinder därav, att 23 vårdplatser vid tuberkulossjukhuset i Sandträsk blivit nedlagda — berättigas att oavkortat uppbära det statsbidrag av 1,000,000 kronor, som tillerkänts landstinget för uppförande av centralsanatoriet i Sandträsk.

Ang. bidrag till tuberkulossjukvårdsanstalter. (Forts.)

Utskottet hemställde,

A) att Kungl. Maj:ts förslag om extra byggnadsbidrag för en vid läns-sanatoriet i Sundsvall uppförd barnpaviljong icke måtte vinna riksdagens bifall;

B) att riksdagen måtte

I. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och vid bifall till vad under A) hemställts, till bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter för budgetåret 1933/1934 anvisa ett extra reservationsanslag av 528,000 kronor;

II. medgiva, att från nämnda anslag finge av Kungl. Maj:t beviljas

till stiftelsen Solhem — — — 40,000 kronor,

till föreningen för kustvård åt skrofulösa barn

a) såsom ersättning — — — 35,308 kronor 92 öre;

b) för påbörjande — — — högst 120,800 kronor,

c) för den — — — och dag;

till Västernorrlands läns landsting — utan hinder av gällande bestämmelser i ämnet — statsbidrag till anordnande av 40 nya vårdplatser vid den nuvarande tuberkulossjukvårdsavdelningen vid länslasarettet i Örnsköldsvik i samband med en planerad omändring av nämnda avdelning till ett självständigt sanatorium med ett belopp av 3,000 kronor för varje vårdplats, isoleringsplatser ej inräknade;

III. medgiva, att — — — arbetenas utförande;

IV. föreskriva, att i — — — Kungl. Maj:t bestämmas; samt

V. medgiva, att — — — i Sandträsk.

Vid denna punkt hade reservation avgivits av herr *Strindlund*, som ansett, att utskottet bort tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag oförändrat.

Sedan punkten föredragits, lämnades på begäran ordet till

Herr **Strindlund**, som yttrade: Herr talman! Såsom byggnadsbidrag till tuberkulosanstalterna utgå, såsom vi veta, av statsmedel 2,000 kronor per vårdplats, men på grund av tuberkulosens våldsamma utbredning och dessutom de svåra ekonomiska förhållandena i de norrländska länen ha till dem brukat utgå förhöjda byggnadsbidrag. Man kan säga, att till Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län i runt tal utgått i statsbidrag till byggnadskostnader 5,000 kronor per vårdplats, alltså ett med 3,000 kronor förhöjt byggnadsbidrag. Även från Västernorrlands län gjordes i november 1931 en framställning om ett förhöjt byggnadsbidrag i överensstämmelse med vad som brukat utgå till de övriga norrländska länen. Ur motiveringen för landstingets framställning skulle jag vilja återge en del uttalanden. Man har bland annat här påtalat de våldsamma kostnader, som speciellt landstinget haft för ordnandet av tuberkulossjukvården. I denna skrivelse uppges den sammanlagda kostnaden till 3,194,000 kronor och genom denna uppoffring äger detta län ett större antal vårdplatser per tusen invånare än vad som gäller för riket i dess helhet. Trots de ansträngningar, som landstinget gjort för att bereda tillfälle till vård av lungtuberkulösa, finna vi emellertid, att väntetiden vid de olika sanatorierna är synnerligen lång. Vid den tidpunkt, då denna skrivelse avlämnades, uppgavs den vara vid Örnsköldsviks sanatorium icke mindre än 141 dagar för män och 190 dagar för kvinnor, och vid Sundsvalls sanatorium uppgavs den vara 119 dagar för män och 103 dagar för kvinnor. Jag ber också att få påpeka, att vad som bland annat stämde riksdagen mildare, då det gällde utmätandet av anslagen

Ang. bidrag till tuberkulossjukvårdsanstalter. (Forts.)

till de norrländska länen, var det kända förhållandet, att dödligheten i tuberkulos är betydligt högre norrut än i övriga delar av Sverige. Jämväl i Västernorrlands län är dödligheten betydligt högre än vad den i flertalet län i riket uppgått till. Det bör också i detta sammanhang påpekas, att trots de stora uppoffringar, som från landstingets sida vidtagits för att ordna denna vård, har dödlighetsprocenten likväl stigit under de senare åren 1928—1930, under det att den eljest för riket i dess helhet nedgått.

Jag ber att få påpeka, att den framställning, som gjordes av landstinget, också är tillstyrkt av flera myndigheter. Man bör i detta fall erinra om vad från länsstyrelsen framhålles, vilket återfinnes på sidan 155 i femte huvudtiteln, och ur detta ber jag att få citera: »Olikheterna beträffande den ekonomiska ställningen och tuberkulosens utbredning mellan Norrbottens, Västernorrlands och Jämtlands län, å ena, samt Västernorrlands län, å andra sidan, syntes ej vara av sådan omfattning, att de motiverade en mindre förmånlig ställning för Västernorrlands län än för övriga angivna län. Till stöd för denna sin uppfattning finge länsstyrelsen till jämförelse med den av länets landsting år 1931 beslutade utdebiteringen framhålla, att utdebiteringen samma år bestämts till i Norrbottens län 3 kronor 30 öre, i Västernorrlands län lägst 3 kronor 19 öre och högst 3 kronor 25 öre samt i Jämtlands län 3 kronor 10 öre.» Jag ber att få påpeka, att vi inom Västernorrlands län nödgats utdebitera en landstingsskatt, som uppgår till icke mindre än 3 kronor 40 öre per skattekrona. Sålunda kunna vi, då det nu gäller frågan om ett förhöjt byggnadsbidrag till Västernorrlands läns landsting, konstatera, att vi för närvarande ha en högre utdebitering än vad man hade i Norrbottens län, då detta län erhöi förhöjt statsbidrag. Vårt län har tyvärr nu blivit det fjärde i ordningen i fråga om att ha en hög landstingsskatt. Jag ber också få framhålla, att det län, som det här är fråga om att ge ett handtag, kanske svårast lider av de nuvarande tryckta förhållandena. Vi veta, att det säkerligen icke är något län, som i förhållande till sin förmåga får göra sådana uppoffringar för bland annat arbetslöshetens bekämpande som Västernorrlands län.

Jag kan icke undgå att även påpeka, att det sätt, varpå utskottet motiverat sitt ställningstagande, då utskottet går mot Kungl. Maj:ts förslag i vissa delar av den föreliggande frågan, är rätt märkligt. Saken omnämndes redan i fjolårets statsverksproposition, men på grund därav att frågan ansågs behöva underkastas ytterligare utredning, gjordes icke något äskande av den dåvarande socialministern. Denna anmälan lämnades utan erinran från riksdagens sida.

Vad rör det sig då om för belopp? Jag har redan nämnt, att Västernorrlands läns landsting begärt att få samma tillägg i byggnadsbidrag, som beviljats de tre andra länen, men det är därför icke sagt, att Västernorrlands län skulle få samma ställning som de andra norrländska länen, därför att till dessa har dessutom utgått ett förhöjt driftkostnadsbidrag under viss tid i samband med ombyggnaden. Västernorrlands läns landsting har begärt att få ett förhöjt byggnadsbidrag av 3,000 kronor per vårdplats för sammanlagt 112 platser. Skulle denna framställning bifallas, skulle anslaget sålunda uppgå till ett belopp av 336,000 kronor. Kungl. Maj:t har icke tillmötesgått denna framställning utan tillstyrkt ett förhöjt byggnadsbidrag med 1,000 kronor per vårdplats, vilket enligt samma proportion skulle utgöra 112,000 kronor. Utskottet å sin sida tar bort vad Kungl. Maj:t föreslagit till de 72 platserna vid Sundsvalls sanatorium och tillstyrker blott 40,000 kronor, sålunda ungefär endast $\frac{1}{10}$ av vad Västernorrlands län, om man här gör jämförelse med vad de övriga länen fått, borde kunna vara berättigat till.

Jag kan för min del icke finna, att det föreligger några som helst skäl för riksdagen att ställa sig så avog, som utskottet här gjort. Följer man Kungl.

Ang. bidrag till tuberkulossjukvårdsanstalter. (Forts.)

Maj:t, har man i alla fall för Västernorrlands läns vidkommande icke gått med på mer än 1,000 kronors tillägg per vårdplats, under det att man ansett skäligt att tilldela de andra länen tre gånger så höga tilläggsanslag. Som man härav finner, är vad Kungl. Maj:t föreslagit ett mycket rimligt krav, och jag ber i anledning härav att få yrka bifall till reservationen, som överensstämmer med vad Kungl. Maj:t föreslagit.

Häruti instämde herrar *Hultman, Nyblom, Johansson* i Sollefteå, *Molander, Rudén, Sandström, Berg, Englund, Jonsson* i Haverö, *Lindmark, Näslund, Hage, Johansson* i Tväråselet och *Wiklund*.

Vidare anförde:

Chefen för socialdepartementet, herr statsrådet **Möller**: Herr talman! Jag måste för min del beklaga, att statsutskottet på denna punkt icke följt Kungl. Maj:t. Jag kan icke erkänna, att behandlingen av Västernorrlands län såsom statsutskottet vill förorda den är rättvis, om jag jämför med behandlingen av övriga norrländska län — jag tänker då på de län, som ligga ovanför Västernorrlands län. På sin tid — jag vill minnas, att det var redan år 1925 — beviljades åt Norrbottens län till vårdplatser å tuberkulossjukhusen ett anslag, som med 3,000 kronor översteg det anslag, som skulle utgå efter de vanliga grunderna. Anledningen härtill var den, att Norrbottens län hade den största tuberkulosdödligheten i riket. Dessutom hade på den tiden Norrbottens län en högre landstingsskatt än något annat län i Sverige. Sedan detta beslut fattats, kommo efter hand framställningar dels från Västerbotten och dels från Jämtlands län, där man åberopade samma skäl för förhöjt byggnadsbidrag till tuberkulosanstalterna, som hade dikterat riksdagens beslut, då det gällde Norrbottens län. Följden blev, att Jämtlands län fick ett bidrag, som med 2,000 kronor översteg det normala bidraget — det normala bidraget utgjorde nämligen 2,000 kronor per vårdplats. Jämtlands län fick sålunda såsom byggnadsbidrag 4,000 kronor per vårdplats. Vad Västerbottens län beträffar fick detta län till 60 vårdplatser 4,000 kronor, till 50 vårdplatser 3,000 kronor och till 60 vårdplatser därefter 2,500 kronor. Detta vill med andra ord säga, att svenska riksdagen har på olika regeringars förslag ansett det vara rimligt, att samtliga dessa övre Norrlandslän bleve något mera gynnade av statsmakterna än övriga län i landet, närmast därför att tuberkulosens utbredning i denna landsända är mycket allvarligare än i den övriga delen av landet men också därför att befolkningen där är jämförelsevis hårt tyngd av landstingsskatt.

Precis de utgångspunkter, som ha förelegat för de övre Norrlandslänen, då riksdagen har bestämt sitt ståndpunktstagande, föreligga också, när man skall bedöma det ärende, som kammaren nu har att behandla. Tuberkulosdödligheten är i Västernorrland något lägre än i Jämtland, Västerbotten och Norrbotten, men den är högre än tuberkulosdödligheten i övriga län i riket.

Statsutskottet har också erkänt, att det vore principiellt berättigat att lämna ett högre bidrag per vårdplats till Västernorrland än som utgår i de sydligare delarna av landet genom att förorda ett bidrag av 3,000 kronor till 40 vårdplatser. Det är endast i fråga om 72 vårdplatser i ett redan uppfört sanatorium i Sundsvall, som statsutskottet har förklarat sig icke vilja biträda Kungl. Maj:ts förslag.

De, som ha följt framställningen, böra ha observerat, att Kungl. Maj:t beödat sig om en viss gradering av anslagen. Det är 5,000 kronor till Norrbotten, 4,000 kronor till Jämtland — det gäller alltså för länen med den största tuberkulosdödligheten — och sedan är det för Västerbotten 3,000 å 4,000

Ang. bidrag till tuberkulossjukvårdsanstalter. (Forts.)

kronor, dock för vissa platser bara 2,500 kronor. Västernorrlands län har hemställt att bli jämställt med Jämtland, d. v. s. att få ett bidrag av 4,000 kronor per vårdplats. Man fann emellertid inom regeringen, att det med hänsyn till den skillnad i tuberkulosdödlighet, som i alla fall förelåg, vore rimligt att begränsa anslaget till Västernorrland till 3,000 kronor, d. v. s. till ett extra anslag av 1,000 kronor per vårdplats.

Det var emellertid icke bara den stora tuberkulosdödligheten, som avgjorde Kungl. Maj:ts ståndpunkt i denna sak, utan man fann också vid en prövning av skattebelastningen på befolkningen, att Västernorrland lider mer än andra län i ekonomiskt avseende. Man har där kommit upp till en landstingsskatt, som är den tredje i storleksordning uppifrån räknat i riket och endast överträffas av Jämtland och Norrbotten. Landstingsskatten i Västernorrland utgör nämligen 3 kronor 40 öre, d. v. s. den överstiger det närmast liggande landstingsområdets skatt med icke mindre än 60 öre per skattekrona. Det närmast kommande området är Kalmar läns södra landstingsområde, där skatten utgår med 2 kronor 80 öre.

Men icke ens dessa båda skäl voro ensamma avgörande, när regeringen intog sin ståndpunkt. Det förhåller sig nämligen också så, att, om jag undantar Norrbotten, finns det ingen landsdel i vårt rike, som ens tillnärmelsevis fått lida av arbetslösheten så mycket som Västernorrland. Jag har här de senaste arbetslöhetssiffrorna för januari månad, där arbetslösheten uträknats i promille av befolkningen. Det framgår därav, att i Norrbotten har man en arbetslöshet av 74.6 promille. Västernorrland kommer närmast i ordningen med en arbetslöshet av 64 promille. Därefter sjunker den relativa arbetslösheten i förhållande till befolkningens storlek betydligt. Närmast efter Västernorrland kommer sålunda Jämtland, där arbetslösheten är 39 promille. Alla dessa siffror ange de hos arbetslöshetskommissionen anmälda arbetslösa. Det är, som synes, en oerhörd skillnad mellan siffran 64 promille för Västernorrland och 39 promille för Jämtland. Västernorrland ligger alltså icke mindre än 25 promille över det närmast kommande länet i landet. Norrbotten ligger i alla fall icke mer än 10 promille över Västernorrland, och jag vill fästa uppmärksamheten därå, att siffran för Norrbotten ännu icke påverkats av de regeringsåtgärder, som ha vidtagits under vinterns lopp. Man har därför goda förhoppningar åtminstone, att siffran för Norrbotten, när man kommer fram till februari månad, skall sjunka en smula och kanske icke bli nämnvärt större än för Västernorrland. Det är icke heller så, att det bara varit denna vinter, som arbetslösheten varit stor i Västernorrland, utan det är bekant, att den likaledes var mycket svår under förra vintern.

Regeringens ståndpunkt har alltså dikterats av dessa tre synpunkter till-sammansattagna, nämligen den mycket höga landstingsskatten och den avgjort höga tuberkulosdödligheten i jämförelse med andra delar av landet samt den alldeles ofantliga arbetslöshetsbörda, som har drabbat detta län. Denna arbetslöshetsbörda kommer, mina herrar, icke att för Västernorrland sjunka på samma sätt, som man har anledning hoppas på för Norrbottens del. Den kommer tvärtom, när Enhörningsverkens arbetslöhetssiffra skall läggas till, att ytterligare stiga i denna åtminstone i mitt tycke synnerligen olyckligt lottade del av landet.

När nu statsutskottet säger, att det kan icke vara med om detta extra bidrag på 72,000 kronor till Sundsvallssanatoriet, därför att det skulle innebära, att man skulle besluta ge ett retroaktivt anslag, så vad betyder egentligen ett sådant resonemang? Jo, såvitt jag kan fatta, betyder det, att om Västernorrland hade hållit sig framme i tid, så skulle man icke ha avslagit ett förslag om ett förhöjt statsbidrag per vårdplats. Det är naturligtvis en för-

Ang. bidrag till tuberkulossjukvårdsanstalter. (Forts.)

summelse — det är jag den förste att erkänna — men, mina herrar, jag frågar er: är det rimligt att för denna försummelse straffa detta tryckta län på det sätt, som statsutskottet här förutsätter? Jag tycker för min del, att man gjorde en gärning av rättvisa och av humanitet emot denna del av landet, därest man följde Kungl. Maj:ts förslag.

Nu nödgas jag ju konstatera, att det icke är någon annan än en ortsrepresentant i hela statsutskottet, som här har reserverat sig, och därför är väl kammaren benägen att tro, att de skäl, som ha bestämt statsutskottets majoritet, äro mycket tungt vägande, men jag undrar, om icke kammaren i alla fall skulle vilja taga i övervägande, huruvida icke de skäl, som jag här tillåtit mig anföra, åtminstone väga lika tungt som de skäl, som kunna anföras emot. Observera, att såvitt jag förstått utskottet rätt, är det väsentligen formella skäl, som kunna anföras emot ett bifall till Kungl. Maj:ts förslag, d. v. s. till det yrkande, som herr Strindlund här förut har framställt. Jag för min del skulle bli glad — det är dock en ganska liten uppostring, som den övriga delen av landet behöver göra till förmån för Västernorrland — om man här icke av dessa mera formella skäl vägrade detta anslag. Jag skulle våga uttala den förhoppningen kanske, att kammaren med bortseende ifrån de mera formella skälen skulle vilja vara med om det anslag, som Kungl. Maj:t här begär.

Herr Jansson: Herr förste vice talman! Jag skulle vilja säga, att såväl herr Strindlund som herr socialministern här försökt slå in öppna dörrar. Statsutskottet har alls icke satt sig emot, att Västernorrlands län skulle få ett högre bidrag, utan har tvärtom sagt, att det anser skäl föreligga för ett sådant. Jag menar sålunda, att man får icke driva den satsen, att statsutskottet skulle, som herr Strindlund sade, ha ställt sig avogt stämt emot Västernorrland. Visst icke! Statsutskottet har emellertid måst se saken i ett större sammanhang, just därför att vi få igen dessa frågor för varje år. Det ligger här så till, att så fort man släpper efter på en enda punkt, så kommer varenda en, som kommer närmast i ordningsföljd, och som eventuellt uppfört vårdplatser under den svårare tiden under de senaste åren, med krav på att också få tillägg. Man kommer att säga, att Västernorrland har fått tillägg för platser, som redan äro fullbordade, med ytterligare 1,000 kronor per plats, trots att det bara gäller barnplatser. Man brukar ju resonera så, att en barnpaviljong icke kan kräva lika stora kostnader som en paviljong för vuxna människor, därför att kuban kan göras mindre. Det har varit detta skäl, som varit avgörande för statsutskottets majoritet.

Nu säger departementschefen, att vi böra kunna gå med på denna lilla uppostring. Ja, hade departementschefen velat lägga det på de 40 nya platserna i Örnsköldsvik, som nu skola uppföras, hade det icke inneburit någon risk att tillämpa samma principer som gälla för Jämtlands län. Hade det förelegat en motion i det avseendet, är jag övertygad om att statsutskottet hade gått med på saken. Då skulle vi icke ha vägrat. Att däremot lämna ett retroaktivt bidrag till platser, som redan äro uppförda och uppförda efter bestämmelser, som ha varit gällande under en tid, då man icke har anledning antaga, att läget för Västernorrlands län var sådant, att någon höjning av anslaget behövde ifrågakomma, det menar jag är en principfråga, som kan få följder, som bli ganska ledsamma såväl för Kungl. Maj:t och riksdagen som eventuellt för statsutskottet att möta, när framställningar av liknande slag inkomma. Detta är orsaken till varför vi icke velat vara med om saken. Om herr statsrådet kommit med en proposition, där han föreslagit, att bidraget till platserna i Örnsköldsvik skulle utgå efter 4,000 kronor per plats, skulle han icke rönt motstånd från statsutskottets sida. Vi ha icke velat använda vår motionsrätt,

Ang. bidrag till tuberkulossjukvårdsanstalter. (Forts.)

ty meningarna voro ju icke så enhälliga om saken. Hade ett sådant förslag framkommit, hade man icke behövt vara rädd för konsekvenserna. Det är därför, som jag för mitt vidkommande vill råda kammaren att biträda utskottets förslag.

Jag tycker icke, att vi behöva tala om arbetslösheten i detta sammanhang. Det är ju så, att alla län äro i större eller mindre grad drabbade av arbetslöshet, och den saken måste ju botas och hjälpas på annat sätt. För att bota och hjälpa och lindra nödtillståndet bör man nämligen icke riva sönder vissa grunder, som statsutskottet har tillämpat, när det gällt att pröva sådana saker som denna.

Detta är alltså den enkla anledningen till att vi avstyrkt Kungl. Maj:ts förslag om retroaktivt bidrag till en paviljong, som redan är uppförd, men tillstyrkt förslaget om höjning av bidraget till de nya platser, som skola inrättas. Jag vågar till och med understryka vad jag förut sagt, att vi i fråga om sistnämnda anslag skulle kunnat gå litet längre än Kungl. Maj:ts, fastän vi på grund av förhållanden, som jag nyss relaterat, icke gjorde det. Jag menar sålunda, att man gör orätt, om man säger, att statsutskottet har varit avogt och har ställt sig oförstående till denna sak.

Jag ber att få yrka bifall till utskottets förslag.

Chefen för socialdepartementet herr statsrådet **Möller**: Herr talman! Jag skall endast tillåta mig en mycket kort replik.

Jag har för min del icke uttalat något hårt omdöme om statsutskottets ställningstagande, därför att jag förstår mycket väl de skäl, som ha bestämt utskottets majoritet. Jag tror emellertid, att det framgick av den siste ärade talarens anförande, att dessa skäl äro, som jag förut också antydde, av jämförelsevis formell karaktär. För min del har jag trott, att det vore riktigare att gradera statsbidraget, icke minst med hänsyn till tuberkulosdödligheten, än att lämna samma anslag till län, där tuberkulosdödligheten är högre, som till län, där den är lägre. Jag avstod därför från tanken att förordna helt bifall till landstingets framställning om ett bidrag på 4,000 kronor. Jag trodde det var riktigt, om man visade landet, att man ville gradera bidraget efter hållbara principer, när man satte bidraget till 5,000 kronor till Norrbotten, som har den största dödligheten, 4,000 kronor till Jämtland och 3,000 å 4,000 kronor till Västerbotten men sedan bara 3,000 kronor till Västernorrland, eftersom dödligheten där är något lägre. Just den omständigheten, att man följt en på detta sätt graderad skala, borde också medföra, att några risker för konsekvenser knappast skulle behöva anses föreligga. Jag vill fästa uppmärksamheten därpå, att de tre skäl, som jag tillät mig återopå: den höga tuberkulosdödligheten, den höga landstingsskatten och den höga arbetslöshets-siffran — arbetslöshet finns visserligen överallt, men det finns ingen jämförelse mellan arbetslösheten i Västernorrland och andra delar av landet än så länge — dessa tre skäl kunna icke återopå av något annat län för att be-
gåra ett högre bidrag till sina vårdplatser.

Jag kan icke av herr Janssons försvar för statsutskottet känna mig övertygad om att det är statsutskottet, som varit inne på de riktigaste linjerna, utan jag måste vidhålla, att i detta avseende Kungl. Maj:ts förslag åtminstone har uppbyggts vad tanken beträffar efter lika hållbara grunder som dem statsutskottets majoritet har gått in för.

Herr Strindlund: Herr talman! I anledning av herr Janssons anförande ber jag få påpeka, att det var den 9 april 1932, som medicinalstyrelsen tillstyrkte, att statsbidrag skulle utgå till de sista platserna vid barnpaviljongen

Ang. bidrag till tuberkulossjukvårdsanstalter. (Forts.)
i Sundsvall, men att framställningen om tilläggsbidrag var av betydligt äldre datum.

Jag ber också att få erinra om att till Jämtlands län utgick ett tilläggsbidrag, som beslöts vid en senare riksdag än den, då man beslöt den första förhöjningen i byggnadsbidraget. Herr Jansson säger, att man skall icke tolka utskottets ståndpunkt så, att utskottet vore i någon mån avogt. Det har jag icke heller velat göra, ty jag känner ledamöterna i utskottet och i synnerhet ledamöterna på avdelningen. Men jag tycker, att det hade varit bättre, om det tagit sig uttryck i handling än i ord. Jag vet full väl, att därest man varit intresserad av den linje, som herr Jansson i Falun framkastade här, hade man inom utskottet kunnat använda sin motionsrätt. Då hade man icke beklagat sig från vår länsbänk, som man nu gör, ehuru även det inneburit en nedprutning av vad Kungl. Maj:t föreslagit på icke mindre än 32,000 kronor.

Det torde nog gå med oss litet var som det torde hava gått med kollegerna på avdelningen, att då man behandlar dessa utgiftsfrågor undan för undan, drunknar man i siffror, och till sist får man nästan ett intryck av att man glömt bort vad som ligger bakom de anslag, som äskas. Vi få dock erinra oss, att femte huvudtiteln omfattar anslagsposter, varigenom man söker komma nödlidande människor till hjälp. Bland dessa kategorier av människor, som behöva hjälp, är det två, som jag synnerligen ömmar för: det är de, som lida av sinnessjukdom, och de, som råkat ut för tuberkulosens förbannelse.

Jag har fått den inställningen, därför att jag såsom fattigvårdsstyrelseordförande fått se så många drastiska bilder från hem, där dessa sjukdomar trängt in, upplöst familjebanden, förstört hemmet och undergrävt ekonomien, att denna gamla känsla för dessa hjälpbehövande sitter kvar. Jag skall icke nu draga fram några sådana bilder. Men ett litet minne, som jag erinrar mig från ett av mina första år som lantbrukare, vill jag dock framhålla. På det hemman, som jag då hade, flöt en bäck fram över gårdsplanen. Jag fann där en morgon ett par små flickor sysselsatta med att fiska några stenbitar. Varför? Jo, för att en mor, som låg fängslad i sin säng under tuberkulosen, skulle få »litet bättre», som de uttryckte sig. Vad fingo dessa små flickor för att de så tidigt lämnat sina lekkamrater och försökt hjälpa modern litet grand? Jo, de fingo följa henne redan innan de voro vuxna. Jag tror, att man bör förstå Västernorrlands läns landsting när det velat skaffa vårdplatser för att skydda sådana småtingar och som väl, om det kommit in litet tidigare med sin framställning, säkerligen skulle ha mött ett välvilligare utskott. Jag är också övertygad, att om herrarna skulle tala med dessa dispensärsköterskor, som ha sin verksamhet ute i bygderna där uppe — var och en kanske som en Elsa Brändström inom sitt område — skulle de kunna berätta interiörer, som kanske skulle komma den hårdaste att vekna.

Det är icke riktigt, om kammaren går emot den rimliga begäran, som kommer från Västernorrlands län, då man vet, att detta kanske gjort mer än något annat län för att skydda sina innebyggare mot tuberkulosens härjningar. Jag tror för övrigt, att det är klokt av riksdagen att visa jämväl detta län en smula bevågenhet.

Herr talman! Jag vidhåller mitt yrkande.

Herr **Anderson** i Råstock: Herr talman! Jag ber att få fästa kammarens uppmärksamhet på, att till och med herr Strindlund skulle varit nöjd med ett helt annat förslag än det Kungl. Maj:t framlagt i detta speciella ärende. Jag får bekänna, att när ärendet kom från tredje avdelningen, var det med en viss förvåning jag tog del av tredje avdelningens förslag till statsutskottet, vad beträffade femte huvudtiteln. Jag hade nämligen väntat mig, att det

Ang. bidrag till tuberkulossjukvårdsanstalter. (Forts.)

skulle finnas något alternativ på denna punkt. Jag måste säga till herr Strindlund, att hans känslomålning kan naturligtvis icke lämna någon helt oberörd. Men det är att slå in fullständigt öppna dörrar, då man söker på den vägen nå fram till resultat. Ty ingen i denna kammare vill motsätta sig, att staten skall lämna tillbörliga bidrag för att i sin mån hjälpa till att bekämpa tuberkulosen. Det är tvärtom så, att redan det förslag, som utskottet här gått in för — som man numera säger — visar, att utskottet till fullo behjärtar de synpunkter, som herr Strindlund här anfört. Det är dock fråga om ett väsentligt högre bidrag per säng än vad andra landsting fått, vilka tidigare fått upp ögonen för riskerna av att icke på effektivt sätt motarbeta tuberkulosen. Den saken skola vi icke slåss om. Men jag tycker, att det borde legat i västernorrلänningarnas intresse att åtminstone försöka få fram ett kompromissförslag i avdelningen. Men det kom — det får jag i förtroende tala om för kammarens ledamöter — icke ens till någon ordentlig debatt i statsutskottet: den var överstökad på 7—8 minuter. Att man sedan med användande av sin övertalningsförmåga och genom att slå på känsloträngarna försökt att få kammaren att gå längre än vad statsutskottet gått, förvånar mig icke. Men jag tycker, att det varit en riktigare väg att söka få det mesta möjliga redan i utskottet. Jag tror, att herr Jansson i Falun har rätt, då han säger, att om man verkligen velat få en något förmånligare uppgörelse till stånd, skulle det hava gått. Men att gå på herr Strindlunds förslag här är att gå längre än vad han varit nöjd med själv. Visar det sig, att västernorrلänningarna icke gå i land med att bygga vad de åtagit sig, misstänker jag, att de känna vägar att komma igen till Kungl. Maj:t. Att nu på rak arm giva mera än vad de själva äro nöjda med tycker jag vore oriktigt av kammaren.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Jansson: Herr talman! Jag skulle kunna hava avstått från ordet, sedan herr Anderson i Råstock yttrat sig. Men jag måste uttala min allra största förvåning över herr Strindlunds aggressivitet. Jag har på avdelningen framkastat tanken på en kompromiss sådan, att om vi icke vore villiga att lämna retroaktivt bidrag, skulle det vara möjligt att tänka sig att höja det bidrag, som skulle utgå till de platser, som skulle iordningställas. Men jag fick intet understöd för saken, utan jag fick gå den väg, vi hava gått. Då måste jag uttala min förvåning över, att vi i utskottet skola stämplas såsom icke behjärtande den nöd, som Västernorrlands län befinner sig i. Jag bestrider denna sak absolut. Jag tror, att man gör klokt, om man — även om man söker slå på känsloträngar — handlar så, att man en annan gång icke får alltför stora svårigheter när det kan bli fråga om liknande framställningar. Det finnes fog för en sådan framställning från flera landsting, som hava det trångt och svårt. Jag menar sålunda, att det är icke av önskan att öva skadegörelse, som statsutskottet kommit med sitt förslag, utan det är endast för att undvika införandet av en ny princip rörande föreliggande frågor.

Herr statsrådet sade i sin motivering, att han ansåge en viss gradering motiverad och fullt riktig. Det kan man resonera om, och det har jag ingenting emot att resonera om. Men jag tror, sådana förhållandena nu föreligga i Västernorrlands län, att samma skäl, som förelågo för att lämna Norrbottens län högre bidrag, även motivera att lämna Västernorrlands län det högre bidraget. Jag tror, att skäl föreligga att lämna det högre bidraget, men det har Kungl. Maj:t icke tidigare reflekterat över. Jag menar, att arbetslösheten och vad därmed äger sammanhang hava vi helt och hållet avkopplat, när vi bedömt denna sak.

Ang. bidrag till tuberkulossjukvårdsanstalter. (Forts.)

Jag har velat säga dessa ord, därför att jag tycker, att det är hårt att emot dem, som icke intagit samma ståndpunkt som reservanterna, framkasta beskillningen, att de äro oförstående och avogt stämda. Det är icke det motivet, som varit avgörande för oss.

Herr talman! Jag vidhåller mitt yrkande.

Herr Strindlund: Herr talman! Det var närmast herr Anderson i Råstock, som uppkallade mig till en liten replik. Han trodde, att det vore oriktigt, om riksdagen nu på rak arm beslöte i enlighet med mitt yrkande. Jag vill dock påpeka, att det är Kungl. Maj:ts förslag, som jag yrkat bifall till. Denna fråga har varit på remiss till olika myndigheter, och yttranden ha avgivits bland annat av Svenska landstingsförbundet. Den framställning, som kom från Västernorrlands läns landsting, rörde sig om helt andra belopp än Kungl. Maj:ts förslag. Såsom framgår av propositionen, tillstyrkte förbundet den gjorda framställningen. Man kan icke säga — åtminstone borde icke herr Anderson i Råstock kunna påstå det — att denna fråga icke är tillräckligt förberedande behandlad.

Att det icke blev någon diskussion i statsutskottet kan väl jag knappast rå för, eftersom jag begärde ordet omedelbart, som punkten påropades, och gjorde mitt yrkande. Jag tycker snarare, att vice ordföranden inom utskottet bort ta tillfället i akt och försvara sin ståndpunkt från landstingsförbundet.

Herr Molander: Herr förste vice talman! Jag har redan genom att instämma med herr Strindlund tillkännagivit min mening, liksom de övriga länskollegerna här. Jag finner emellertid, att det är något egendomligt, att statsutskottets talesmän visserligen säga sig behjärta de svåra förhållandena i Västernorrlands län och i hela sin argumentering synas vilja hjälpa detta hårt trängda län så mycket som möjligt men i varje fall ju i sak gå på avstyrkande av vad Kungl. Maj:t här har föreslagit. Nu tror jag icke, att vi behöva bara komma med känsloskäl. Statsutskottet har själv funnit, att landstinget där uppe har nedlagt betydande utgifter för tuberkulossjukvården och att landstingets ekonomi är hårt ansträngd. Jag vill erinra om, att Västernorrlands läns geografiska struktur gör, att sjukvården i detta län blir rätt kostsam. Vi hava icke mindre än fem tämligen stora lasarett, och vi hava också fem tuberkulossjukhus. Man förstår, att, genom att man så att säga har icke mindre än fyra länsdelar måste sjukvården genom dessa många anstalter bli tämligen dyrbar. Sålunda är ju Medelpad en provins för sig. Sedan har man den ångermanländska Ådalen, vidare nordvästra Ångermanland och slutligen norra Ångermanland omkring Örnsköldsviksorten. På alla dessa orter hava vi nödgats upprätta såväl vanliga lasarett som tuberkulossjukvårdsanstalter. Jag vågar verkligen hävda, att det väl knappast torde finnas något landsting i detta land, som gått till sådana drakoniska åtgärder beträffande sparsamhet som Västernorrlands läns landsting. Vi hava måst gå in för att överhuvud taget stryka alla förutvarande landstingsutgifter, som icke enligt lag ålegat landstinget. Vi hava nödgats avskaffa hela den så kallade kulturbudgeten och alla övriga utgifter, praktiskt taget, som landstinget icke enligt lag varit skyldigt uppehålla. Av dessa 3 kronor 40 öre per bevillningskrona, som herr statsrådet här erinrade om, går den allra största delen just till sjukvården. Jag tror, att om statsutskottet och särskilt herr Jansson i Falun velat se på just dessa speciella förhållanden, så skulle man hava insett, att det i statsutskottet icke fanns någon möjlighet att få behandla framställningar från andra landsting, som äro jämförliga med Västernorrlands län i vad det gäller utgifterna för sjukvården. Det är mycket riktigt, att arbetslösheten är en sak för sig. Det kan ju visserligen

Ang. bidrag till tuberkulossjukvårdsanstalter. (Forts.)

anföras. Men trots att vi beträffande antalet arbetslösa hava den största arbetslösheten i Västernorrlands län, har dock länets landsting icke under fjolåret kunnat bevilja ett enda öre till arbetslöshetens bekämpande, utan vi hava måst även därvidlag gå på avslag. Visserligen voro meningarna därutinnan delade. Men då skatten i alla fall till följd av just anslagen till sjukvården är den näst högsta i riket, så hade det nog varit tämligen befogat här, att statsutskottet tillstyrkt vad Kungl. Maj:ts föreslagit.

Jag vädjar verkligen till kammarens ledamöter att icke med utgångspunkt från några känsluskäl utan med utgångspunkt från de rättvisa skäl, som statsrådet här anförde, icke ställa Västernorrlands län i sämre läge än övriga län, som fått extra anslag.

Jag ber därför, herr talman, att få yrka bifall till vad Kungl. Maj:t föreslagit.

Herr **Anderson** i Råstock: Herr talman! Då herr Strindlund var vänlig meddela att landstingsförbundet tillstyrkt Västernorrlands läns framställning, vill jag för min del meddela, att vi voro eniga om att denna tillstyrkan till den av Västernorrlands läns landsting gjorda framställningen borde ske i mycket försiktiga ordalag. Vi voro på det klara med att vi någonstades måste sätta punkt. Nu frågar jag herr Strindlund, om icke detta resulterat i en ganska vacker extra slant till Västernorrlands län genom det förslag, som statsutskottet här avgivit.

Så vill jag säga, att man gör klokt i att icke bedöma ett landstings finansiella ställning uteslutande med hänsyn till landstingsskattens höjd utan också taga hänsyn till hur vederbörande skött sin ekonomi. Jag tror, att västernorrlänningarna i detta hänseende skött sin ekonomi bra. De äro icke skyldiga mer än flertalet landsting, snarare mindre. Om icke mitt minne sviker, är det icke så omöjligt, som herr Molander gör gällande, för västernorrlänningarna att anvisa medel för arbetslöshetens bekämpande. Jag känner län, där man inom landstinget måst gå in för att beträda lånevägen i detta avseende och sedan låna ut till vederbörande kommuner. Vill man försöka finna utvägar, hittar man nog sådana.

Beträffande själva saken kvarstår, att herr Strindlund yrkat bifall till ett förslag, som kostar åtskilligt mera än ett kompromissförslag, som han själv skulle varit nöjd med. Jag hoppas, att denna upplysning är tillräcklig för att kammaren skall bifalla statsutskottets förslag.

Herr **Molander**: Jag vill berätta för herr Anderson i Råstock, att vi ämnat låna upp en miljon kronor till arbetslöshetens bekämpande men att det av formella skäl icke gick för sig.

Herr **Strindlund**: Herr talman! Det bör icke stå i protokollet, att jag uttalat, att jag är nöjd med ett förslag, som ger 40,000 kronor mindre, än vad Kungl. Maj:t föreslagit. Jag sade på utskottsavdelningen, att om ingen annan utväg fanns, skulle jag kunna nödgas vara med om förslaget i fråga. Men jag har aldrig uttalat, att jag var nöjd med det.

Herr **Anderson** i Råstock: Jag konstaterar bara, att jag hade rätt i min slutledning.

Härmed var överläggningen slutad, Herr förste vice talmannen gav propositioner dels på bifall till utskottets hemställan i förevarande punkt, dels ock på bifall till den vid punkten fogade reservationen; och förklarade herr förste

Ang. bidrag till tuberkulossjukvårdsanstalter. (Forts.)

vice talmannen sig anse svaren hava utfallit med övervägande ja för den förra propositionen. Herr Strindlund begärde emellertid votering, i anledning varav efter given varsel följande voteringsproposition upplästes och godkändes:

Den, som vill, att kammaren bifaller statsutskottets hemställan i punkt 64:o) av utskottets förevarande utlåtande nr 5, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren bifallit den vid punkten fogade reservationen.

Sedan kammarens ledamöter härefter intagit sina platser och voteringspropositionen blivit ännu en gång uppläst samt anslagen, företogs omröstning med tillämpning av uppresningsförfarandet; och befanns därvid flertalet hava röstat för nej-propositionen, vadan kammaren bifallit den vid punkten fogade reservationen.

Punkterna 65—70.

Vad utskottet hemställt bifölls.

*Ang. bidrag
till hem för
kroniskt
sjuka.*

Vid nu skedd föredragning av *punkten 71*, angående bidrag till uppförande de m. m. av hem för kroniskt sjuka, anförde:

Herr Magnusson i Kalmar: Herr talman! I förevarande punkt har jag väckt en motion, däri jag hemställt om anslag till uppförande av ett hem för kroniskt sjuka i Kalmar. Varken innevarande års eller fjolårets statsverksproposition hava upptagit bidrag till uppförande av dylika sjukhem. Man har motiverat det med den stränga sparsamhet, som bör iakttagas med statens medel, och det bekymmersamma läge, vari man befinner sig. Jag uppskattar i allo den sparsamhet, som man utövar, men jag kan icke underlåta att framhålla, att även kommunerna ha det bekymmersamt, när det för dem gäller att finansiera sina utgifter. Som ett bevis på vilka svårigheter min hemstad i detta avseende har att dragas med vill jag erinra om att vi nödgats för innevarande år höja kommunalskatten med icke mindre än 3 kronor per skattekrona, och den utgör för närvarande 10:50. Kommer så härtill en landstingsskatt på 2:80, så äro vi uppe i en sammanlagd kommunalskatt på 13:30.

Då riksdagen godkänt och i princip fastslagit, att statsbidrag skall utgå till uppförande av dylika sjukhem och i mycket stor utsträckning utanordnat dylika medel till ett stort antal landsting och kommuner, är det själfvallet, att man även inom återstående kommuner räknat med att komma i åtnjutande av dylika bidrag. Jag skall som exempel be att få meddela, att inom vårt län, vilket som bekant är delat på två landstingsområden, det norra landstinget och det södra landstinget, har det södra landstingsområdet med ett invånarantal av cirka 137,000 endast 23 statsunderstödda platser, under det att det norra landstingsområdet med cirka 93,000 invånare har 79 platser för kronisk sjukvård. Jag skulle kunna åberopa förhållanden inom ett flertal andra landsting, som visa, att läget där är ungefär detsamma och att de som fått stå efter äro de små och fattiga landstingen, vilka icke tidigare haft möjligheter att ordna denna sjukvård, och när man nu skall försöka göra någonting, finns det inga medel.

Jag förstår emellertid, herr förste vice talman, att det varken finns utsikt eller anledning att göra något yrkande, men jag kan icke helt frigöra mig

Ang. bidrag till hem för kroniskt sjuka. (Forts.)

ifrån den uppfattningen, att om man här i kammaren skulle något så när skipa rättvisa med hänsyn till det beslut, som kammaren för en stund sedan fattat i en föregående punkt, som rörde Västernorrlands län, skulle jag ha goda skäl, att göra yrkande om bifall till min motion. Men jag skall det oakttat icke göra detta, därför att jag är tacksam för den motivering, som utskottet givit åt sitt avslagsyrkande på motionen, i vilken motivering utskottet framhåller önskvärdheten av att staten icke alltför länge undandraget sig att lämna bidrag till verksamheten i fråga.

Sedan är det en liten annan synpunkt, som jag icke kan underlåta att giva uttryck åt, och det är, att i dessa tider, när det råder stor arbetslöshet och stora svårigheter, förefaller det mig, att det vore riktigt att utföra arbeten med de nödiga och nyttiga byggnader, i detta fall sjukhus, som vi behöva, än att strypa bidragen till dessa och omöjliggöra deras uppförande samt i stället anslå stora summor till beredskaps- eller reservarbeten. Jag förstår, att de senare anslagen äro absolut nödvändiga, men jag kan icke anse, att det är lämpligt att hålla igen så hårt, som man gör, när det gäller statsbidrag till uppförande av vissa sjukhem, då ju dessa så väl behövas för de sjuka och man därigenom även kan bereda arbete åt arbetslösa.

Jag skall, herr talman, sluta mitt anförande med att giva uttryck åt samma förhoppning som utskottet, nämligen att det icke måtte dröja alltför länge, förrän staten anslår medel till dessa sjukhems uppförande, såsom den tidigare gjort.

Herr talman! Jag har intet yrkande.

Vidare yttrades ej. Herr talmannen, som under herr Magnussons i Kalmar anförande återtagit ledningen av förhandlingarna, framställde proposition i ämnet; och biföll kammaren utskottets hemställan.

Punkterna 72—74.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 75.

Lades till handlingarna.

Punkterna 76—92.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 93, angående polisväsendet i riket.

Kungl. Maj:t hade i punkten 102 av förevarande huvudtitel föreslagit riksdagen att till polisväsendet i riket för budgetåret 1933/1934 anvisa ett extra förslagsanslag av 4,000,000 kronor.

I sammanhang härmed hade utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren av herrar *Hagberg* i Luleå och *Brädefors* väckt motion, nr 129, vari föreslagits, att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts förevarande anslagsäskande.

Utskottets hemställan innefattade, att riksdagen måtte, med avslag å ovanberörda motion, bifalla Kungl. Maj:ts förevarande förslag.

Punkten föredrogs. Därvid yttrade:

Herr Brädefors: Herr talman! När den kommunistiska gruppen i en motion yrkat avslag på det i regeringspropositionen begärda anslaget på 4 mil-

*Ang. polis-
väsendet i
riket.*

Ang. polisväsendet i riket. (Forts.)

joner kronor till polisväsendet, är det framför allt på grund av polismaktens karaktär av våldsinstitution och dess egenskap av ett våldsorgan mot arbetarklassen. Framför allt gäller detta den speciella polisorganisation, statspolisen, som upprättats uteslutande för kampen mot arbetarklassen vid fackliga konflikter, arbetarmöten, demonstrationer eller andra manifestationer från arbetarklassens sida. I diskussionen om förläggningen av statspolisen framgick det klart, att densamma var avsedd just för det ändamål, jag här angivit. Man motiverade de olika förläggningsorterna med att det där fanns starka kommunistorganisationer.

När statspolisorganisationen beslöts vid fjolårets riksdag, uppträdde det socialdemokratiska partiet som motståndare till densamma, men nu ett år efteråt föreslå samma socialdemokrater genom regeringen, att riksdagen skall anslå över 1½ miljon kronor till denna poliskår. De socialdemokratiska utskottsledamöterna stödjade oreserverat regeringen i denna fråga. Man måste fråga sig, vad anledningen kan vara till denna åsiktsförskjutning. Säkertligen kan man besvara frågan därmed, att socialdemokraternas opposition vid fjolårets riksdag endast var en skenopposition för att förvilliga arbetarna, speciellt med hänsyn till det förestående riksdagsvalet.

Det är emellertid icke endast statspolisen, som är en institution riktad mot arbetarklassen, även den s. k. ordningspolisen har vid flerfaldiga tillfällen använts för att ställa till oordningar och för att provocera arbetarna vid demonstrationer och möten. Händelserna i Luleå, vid Klemensnäs och Sandarne äro färska exempel på vad slags ordning polismakten upprätthåller. Omedelbart efter händelserna i Luleå måste till och med de borgerliga myndigheterna såväl som den socialdemokratiska pressen erkänna, att polisen ensam gjort upplopp genom att besinningslöst överfalla fredliga folkmassor. Såväl vid Klemensnäs som vid Sandarne har vid rättegångarna ovederläggigen konstaterats, att polisen genom dylika provokatoriska åtgärder sökt upphetsa folkmassan för att få skenbar anledning att använda skjutvapen mot obehäpnade, fredliga arbetare. Från Stockholm kan man anföra en rad av exempel på, hur polisen ställt till oreder vid arbetardemonstrationer och sedan brutalt ryckt in på folkmassorna. Det sagda må vara nog. Vad jag här anfört, är bevis nog för att polismakten är organiserad för kampen mot arbetarklassen och följer order från arbetsköparnas, kapitalisternas och den borgerliga pressens organ.

Det är icke endast anslagen till polisväsendet, som ha klasskaraktär i femte huvudtiteln, men då denna fråga är den mest markanta, ha vi väckt en särskild motion i saken. Vi anse det ur arbetarklassens synpunkt riktigare, att dessa medel i stället användas till lindrande av den nöd bland arbetare och småbönder, som den kapitalistiska produktionsanarkien skapat. Jag yrkar därför, herr talman, bifall till den av herr Hagberg i Luleå och mig väckta motionen.

Herr Spångberg: Herr talman! Polisväsendet har under de senaste åren fått en mycket stark och dyrbar utvidgning av sin organisation. Man kunde ju fråga, om man levat rövare på det sättet här i landet, att detta varit nödvändigt, men man kommer snart underfund med att detta icke är förhållandet. Det är icke heller för att hålla efter kriminella förbrytare, som man utbyggt polisorganisationen, utan man har mest haft i sikte att utbygga ett polisystem, som i stor utsträckning är riktat mot arbetarklassen. Vi ha tidigare i debatterna påpekat dessa förhållanden och varit motståndare till denna utvidgning. När man vid behandlingen av andra punkten i denna huvudtitel har diskuterat svårigheterna att erhålla pengar för att täcka de behov

Ang. polisväsendet i riket. (Forts.)

rörande vissa utgifter för sjukdom och dylikt, som förelegat, så borde man ju även nu kunna tänka på dessa utgifter och även i detta fall iakttaga sparsamhet.

Vi ha i denna punkt väckt en motion om avskaffande av reservpolisen och statspolisen, och vi ha i denna motion framlagt ett förslag om minskning av den övriga ordinarie polisstyrkan och begärt, att kommunerna skulle få själva bestämma och tillsätta poliser. Det är icke tu tal om att man icke då skulle kunna uppnå stora besparingar. Kominterngruppen, herrar Hagberg och Brädefors, ha väckt motion om att förevarande anslag skulle strykas ur femte huvudtiteln. Jag måste säga, att jag icke kan gå med på detta förslag, som endast innebär att man överflyttar hela kostnaden på kommunerna. Man skulle, om sillénarnas motion bifölles, endast taga ifrån kommunerna de statsbidrag, som de erhålla, och lägga alla bördorna på dem. Jag kan icke vara med om en sådan politik, då polisväsendet i övrigt skulle bli lämnat orubbat. Något förslag om upphävande eller ändring av polislagen har nämligen från deras sida ej ställts. Principiellt äro vi icke mot ett ordningsväsende, som tager fast mördare, littorinare och dylikt. Det inträffar dagligen så pass mycket förbrytelser av sådan art, att vi icke kunna ge någon anslutning åt en uppfattning om att allt ordningsväsende skall avskaffas. Men detta är *en* sak, och en annan sak är, att vi icke kunna gå med på ett polisväsen som är inriktat mot arbetarklassen, och det är därför, som vi också väckt motion om att polisen icke får användas vid arbetskonflikter och dylika tillfällen. Vi få tillfälle att återkomma till motiveringen härför sedan, och jag skall i samband med själva anslaget här icke vidare beröra den saken.

I överensstämmelse med vår motion om avskaffande av reservpolis och statspolis ber jag, herr talman, att i fråga om kostnaderna få föreslå en nedskrivning av kostnaderna för ifrågavarande polis. Jag ber att få väcka förslag om att följande poster utgå: att anslaget till statspolisen med 1,544,500 kronor utgår, att anslaget till reservpolisen med 215,000 kronor utgår och att anslaget till statspolisintendenten 14,500 kronor utgår. Detta uppgår till en sammanlagd summa av 1,774,000 kronor, varmed alltså anslaget skulle minskas. Jag ber sålunda, herr talman, att med stöd av det anförda få föreslå, att anslaget sänkes från nuvarande 4 miljoner kronor till 2,226,000 kronor.

Herr Strindlund: Herr talman! Det anslagsbelopp, som här äskas, är föranlett av det beslut, som i fjol fattades av riksdagen i fråga om vårt polisväsen, och därför ber jag att kort och gott få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Skoglund: Herr talman! Jag tänker icke taga upp någon diskussion med herrar kommunister, men jag anser man bör säga ifrån, att sådana beskyllningar, som här gjorts av herr Brädefors mot den ordinarie ordningsmakten, äro både skamliga och olämpliga.

Herr Törnkvist i Karlskrona: Herr talman! Då statspolisen genom riksdagens beslut i fjol inrättades, förutsattes det, att de landsting, som hade kvar landstingspolis, skulle beredas möjlighet att omedelbart med statspolisens upprättande och organiserande få landstingspolisen inorganiserad under statspolisväsendet. Jag vill påpeka, att Blekinge län sedan lång tid tillbaka haft 4 poliser, och att landstinget i september månad i fjol uttalade sin önskan, att dessa poliser från och med statspolisinstitutionens inrättande skulle överföras till statspolisen. Detta har emellertid icke skett i den omfattning, som

Ang. polisväsendet i riket. (Forts.)

landstinget hade väntat. Landstinget fann i höstas ingen anledning upptaga något anslag till ifrågavarande poliser i sin stat för år 1933 med hänsyn till, att man förväntade, att alla fyra poliserna skulle komma att ingå i statspolisväsendet från 1 januari 1933. På grund av att en av dessa poliser icke kommit med står emellertid landstinget nu inför risken att nödgas påtaga sig åtminstone tre månaders avlöning för denne, varför anslag under dessa omständigheter nu måste efterbeviljas vid innevarande års landsting.

Avsikten med att jag begärde ordet vid denna punkt var, herr talman, den, att jag velat göra en hemställan till herr statsrådet och chefen för socialdepartementet, att han måtte se till, att ledningen för statspolisväsendet, som har dessa angelägenheter om hand, helt och fullt tar hand om landstingspolisen även i Blekinge, såsom det var förutsatt under fjolårets riksdagsbehandling av frågan, och att också åtgärder vidtagas för att landstinget skall bliva befriat även från den nu förutsatta utgiften för tre månaders avlöning till en poliskonstapel.

Jag har velat uttala detta samtidigt som jag vill yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr **Hagberg** i Luleå: Herr talman! Herr Skoglund kände sig icke tillfredsställd med att herr Brädefors karakteriserade polisen som en politisk polis och anförde exempel, som visade dess politiska inställning. Det kan ju hända, att herr Skoglund har den uppfattningen, att detta icke är sant. Men det torde vara tämligen obestridligt, att när statspolisen tillkom i fjol, var motiveringen därför klart politisk. Den var klart politisk liksom den bestående motiveringen för denna polis också är klart politisk, vare sig det är herr Skoglund, som träder upp för densamma, eller man gör det från socialdemokratiskt håll. I fjol bekämpade socialdemokraterna denna statspolis, vilket här redan påpekats, och det gjorde de av politiska skäl. Faktum är att här avsåg man att skapa ett statligt gendarmeri att användas i kampen mot arbetarklassen. Det är ganska anmärkningsvärt, att de, som i fjol trädde upp emot denna politiska polis tillkomst, de gå i dag gladeligt in för att den skall ha det anslag, som är nödvändigt för dess bestånd.

Jag förstår icke, att man är så upprörd, när det konstateras, att denna polis är ett organ emot arbetarna. Visa icke alla de senaste arbetskonflikterna, att så är fallet? Visar icke dess verksamhet på en hel massa områden, att polisen i mycket stor utsträckning just är ett organ, skapat för kampen emot arbetarklassen? Bara det förhållandet att man utrustat statspolisen med stål-hjälmar är ganska talande för karaktären hos denna statspolis. Det tyder i varje fall icke på att den skulle ha några mindre allvarliga uppgifter än just den öppna kampen emot arbetarklassen.

Man har sagt — och jag tänker nu närmast på de invändningar, som rests från socialdemokratiskt håll — att man från socialdemokratiens sida måste oryggligt hålla på kravet om ordningens upprätthållande. Till det vill jag säga, att ingen arbetare misstär sig om vad som menas med ordningens upprätthållande. Ingen misstär sig om att ordningens upprätthållande betyder upprätthållandet av den *nuvarande* ordningen, en ordning, som driver hundratusenden till fattigvården, som utarmar stora delar av detta lands befolkning, samtidigt som ett fåtal människor kunna berika sig på de övrigas nödläge. Det är ganska klart, att det är detta, som är »ordning»; det är själva huvudinnehållet i talet om ordningens upprätthållande.

På det socialdemokratiska partiets senaste kongress i mars månad föregående år behandlades denna fråga. Och då det där från partiledningshåll framförts, att man ovillkorligen skulle slå vakt om ordningens upprätthållan-

Ang. polisväsendet i riket. (Forts.)

de, så anfördes det även några andra synpunkter, som jag anser, att man kunde komplettera denna diskussion med. Herr Georg Branting förstod tydligen, att denna öppna vakthållning kring det kapitalistiska systemet skulle skorra litet illa i öronen på arbetarna. Han försökte därför att ge arbetarna den föreställningen, att polisens uppgift icke vore att vara ett kampmedel emot arbetarklassen, utan att dess uppgift vore att bekämpa brottsligheten. Jag skall ta mig friheten att anföra några utdrag av vad herr Georg Branting säger i denna sak. Han går in på den nuvarande polisorganisationen och konstaterar, att för uppgiften att bekämpa brottsligheten är denna polis absolut icke kapabel. Han säger tvärtom, att det är nästan en skandal, så efterblivet som det svenska polisväsendet är i detta avseende. Och jag behöver för min del bara erinra om alla de mördare, som fortfarande gå lösa för brott, som föröfvats endast under en kort tidsperiod, sådana fall exempelvis som mordet på Gyllenborgsgatan, mordet på Sägaregatan, Naglarbymordet m. fl., för att visa, huru denna polisinstitution, då det gäller sådana verkligt allvarliga och viktiga uppgifter, icke alls fyller måttet utan tvärtom håller på att bli en visa. Rätt allmänt säger man, att just mördarna gå säkra för polisen. Herr Georg Branting var inne på detta tema och yttrade vid ifrågavarande partikongress bl. a. följande:

»Vi veta alla, att det händer mycket grova, ja, fruktansvärda brott, som så småningom bara försvinna — man talar icke längre om dem. Men detta bör föra oss i minnet en sak, som man här i landet allt mer tycks glömma bort, nämligen att polisens främsta och viktigaste uppgift självklart är att motarbeta och bekämpa brottsligheten. Under de förhållanden, som varit rådande hos oss, har man liksom sökt konstruera fram en sådan inställning i frågan, att polisen i främsta rummet är en politisk organisation, som skall se till, att inte de röda upprorsmännen breda ut sig alltför mycket.»

Herr Branting sade alltså oemotsagt på den socialdemokratiska partikongressen klart ifrån, att polisen är en politisk institution, att den tar på sig politiska uppgifter, och att den försummar det, som borde vara dess huvuduppgift enligt vederbörandes mening, nämligen att bekämpa brottsligheten.

Herr Branting säger vidare följande, vilket är ganska intressant: »Man kan i detta sammanhang t. ex. peka på att vår kriminalpolis till mycket stor del sysslar med sådana uppgifter, som skäligen icke alls böra höra till dess arbetsråd. Låt oss exempelvis tänka oss, att i Stockholm skall äga rum en stor demonstration — vi komma ju om några dagar att ha en sådan. Vad tro ni då den stockholmska kriminalpolisen har att syssla med? Jo, då kommer den under någon dag att lägga åsido all den utredning, som var och en på sitt håll håller på med beträffande uppklarandet av brott och annat, och i stället skickas kriminalpoliskåren ut i folkmassan för att gå där som 'deckare' och titta efter vad folket kan ha för sig.»

Så karakteriserar Georg Branting den nuvarande polisens verksamhet. Han understryker därmed alltså vad jag redan sagt, nämligen att polisen är en politisk polis, och att den försummar uppgiften att bekämpa brottsligheten för uppgiften att leta reda på röda »förbrytare» emot den kapitalistiska ordningen.

Jag har sagt, att en massa mördare fortfarande gå fria, medan polisen framgångsrikt trakasserar arbetarna och deras organisationer. Och polisen gör ju en och annan gång något »storkap». Jag erinrar om, huru den för någon vecka sedan tog den engelske kommunisten Inkpin. Han hade varit här i månader, senast en vecka i följd, och fullt officiellt bott på ett hotell o. s. v. Men när han skulle resa från Sverige, passade polisen på att hugga honom. Den trampade tydligen in ganska påtagligt i denna affär. Jag kan icke gär-

Ang. polisväsendet i riket. (Forts.)

na dra någon annan slutsats av det förhållandet, att man fick släppa Inkipin så snart, än att vederbörande själva kommo underfund med att de trampat i klaveret ganska duktigt. Och då polisen högg en s. k. X. R. nr 2 i den danske riksdagsmannen Larsen, som överbringade en hälsning på en kommunistisk fest och öppet varit här som gäst hos vårt parti på dess kongress, visade den åter igen, hur den uppfattade sina uppgifter.

Polisen är en politisk institution i mycket stor utsträckning. Och när herr Skoglund protesterar mot att man riktar den beskyllningen emot densamma, skulle jag vilja interpellera en av denna kammars ledamöter, nämligen herr Hage. Det inträffade en händelse i somras i Luleå, som här påtalats av herr Brädefors. Det hade varit sammanstötningar uppe i Luleå. Och vare sig herr Skoglund blir missnöjd däröver eller icke så var det ett faktum, som stod klart icke bara för kommunisterna utan även för borgerligt tänkande människor, att polisen uppträtt som provokatörer. Och om jag icke minns fel, var det ingen mer eller mindre än herr Hage, som bl. a. var uppe hos länsstyrelsen och krävde bestraffning av de skyldiga för de överfall, som där förekommit. Men polisen befinner sig i en ganska privilegierad ställning i detta samhälle och kan företaga sig åtskilligt, som icke en civil människa kan företaga sig, och ändå gå straffri. — Jag skulle i detta sammanhang vilja sticka in en liten parentes. Regeringen har förklarat, att provokatörer skola hållas efter. Det vore kanske anledning ställa den frågan, huruvida icke de, som uppträdde där uppe, torde tillhöra den kategori, som bör hållas efter. — Vid detta tillfälle var i varje fall herr Hage uppe och vände sig till länsstyrelsen i fråga, fast övertygad om polisens provokatoriska roll.

Till slut vill jag endast gentemot talet om att polisen är en organisation för upprätthållande av ordningen peka på, vad som inträffat i Tyskland. Hitler höll två eller tre dagar före riksdagsmannavalen där ett radiotal, vari han triumferande påpekade, att han kommit till makten på författningensliga vägar. Han hade hållit sig inom författningens ram och på det sättet kommit till makten. Jag tror, att om man har dessa erfarenheter från Tyskland i minnet, bidraga dessa i någon mån till att förklara just talet om att polisen är ett organ för ordningens upprätthållande, som arbetarna skulle ha intresse av att slå vakt om. Visst är den ett organ för »ordningens» upprätthållande, för den kapitalistiska ordningen, för den ordning, som i dag illustreras av händelserna i Tyskland.

Herr Spångberg kunde icke godkänna vår utgångspunkt, och det förvånar oss icke alls. Vi ha icke alls ansett det vara en uppgift för oss att här dissekera denna stat och plocka ut vissa anslag. Vi hava endast velat använda detta tillfälle för att för arbetarna utanför denna riksdag klargöra den uppfattning, som vi ha om polisen och dess uppgifter som ett redskap för den härskande klassens herravärld. Vi ge oss därför icke alls in på några dissekeringar av den stat, som gjorts upp i denna fråga. Vi anse det icke alls nödvändigt och heller icke möjligt att göra detta.

Jag vill också säga till herr Spångberg, att åtminstone tror icke jag att polisen som institution bleve mera demokratisk, mera tilltalande för arbetarna, därest den motion, som han och hans partivänner väckt i denna fråga, bleve genomförd.

Herr Meyerhöffer: Herr talman! När för någon tid sedan frågan om kungamakten var under diskussion i denna kammare, slutade kamrat Brädefors sitt anförande med att framhålla, att vad vi här skulle åstadkomma vore den utomparlamentariska kampen. När herr Brädefors är i farten och leder den utomparlamentariska kampen och polisen säger till, att han skall iakttaga

Ang. polisväsendet i riket. (Forts.)

litet parlamentariska vanor, så kallas det på sillénkommunistiskt språk för provokation.

Och om kammaren icke känner till det speciella norrbottniska språket och dess terminologi, så har herr Hagberg varit välvillig nog att ge prov därpå i den tidning, där han är redaktör — jag höll på att säga redaktör och ansvarig utgivare, men jag måste ta tillbaka det senare, ty det skulle kunna ge intryck av att herr Hagberg vore en person, som tar ansvar för vad han säger, och så är naturligtvis icke fallet. I den tidning, där han är redaktör, har han bl. a. framhållit, huru förhållandena voro vid Klemensnäs. I remissdebatten visades denna tidning av herr O. W. Lövgren, då han från talarstolen höll upp den för kammaren, så att man såg de skränande rubrikerna över allt vad de åstadkommit och kunnat uträtta. Sedan man stormat och tagit en disponentbostad och drivit till sjöss poliser och »brytare» och dylika, var man utsatt för provokation.

Herr Hagberg har nyss visat upp de ruttna förhållandena i Sverige och Tyskland, men han har gjort litet mera. I det nummer av Norrskensflamman, som kom i förrgår, finnes en skildring, som är det hittills råaste, som presterats på svenskt språk. Jag skall naturligtvis icke ge mig till att referera det i de ordalag, som där användas. Men herrarna kunna därav få en uppfattning om den speciella moral, som herr Hagberg företräder och vill sätta i stället för vår ruttna polismoral. Tidningen finnes ute i andra kammarens tidningsrum, och vem som helst kan kontrollera uppgiften. Där beskrives, huru cellens manliga medlemmar äro mycket förtörnade över en kvinnlig medlem, och frågan om hennes bestraffning löses på det sättet, att man beslutar att på en maskerad tilldela denna kvinna ett slag i ansiktet i tur och ordning, varefter man skulle förneka gärningen och svära falskt. Det var emellertid en av cellens medlemmar, som greps av något mycket opassande kommunistiskt vemod, varför han löste frågan genom att begå lönnmord på kvinnan. Och så prisas detta i livliga färger i tidningen Norrskensflamman.

Det är dessa, som nu stå här och uppträda som representanter för ett nytt och ädelt system gent emot socialdemokrater och borgerliga och övriga ruttna människor. Det får väl ändå vara någon måtta på humbugen även hos Sillénkommunisterna!

Herr Hage: Herr talman! Jag skulle icke begärt ordet, om jag icke hade blivit direkt apostroferad av herr Hagberg. Han påpekade, att jag vid något tillfälle under föregående år varit uppe hos länsstyrelsen tillsammans med några partivänner och protesterat mot polisens uppträdande vid ett visst tillfälle. Ja, herr Hagberg, det vidhåller jag fortfarande och vågar bestämt påstå, att min inställning vid det tillfället var fullt riktig. Men att från den utgångspunkten — därför att man i ett visst särskilt fall påstår, att polisen har upprätt på ett oriktigt sätt — komma fram till ett yrkande om att man skall stryka alla anslag till polisen på femte huvudtiteln, är väl ett fruktansvärt avstånd. Det är ju nämligen på det sättet, som vi alla veta, att då och då konstateras med avseende på en eller annan statstjänare, att vederbörande icke skött sig på det rätta sättet. Jag är alldeles övertygad om exempelvis att sådant även förekommit inom det verk, som jag tillhör. Men att från *den* utgångspunkten påyrka avslag på anslagen till detta verk är rena rama vanvettet.

Jag vill dessutom säga, att när herr Hagberg och herr Brädefors erkänna, att i detta land förefinnes ett slags mord- och förbrytarepidemi och att svårigheterna att bemästra denna och upptäcka förbrytarna bli större och större, då måste från *den* utgångspunkten ett yrkande om avslag på alla anslag på

Ang. polisväsendet i riket. (Forts.)

femte huvudtiteln till polisen te sig synnerligen märkvärdigt. Det borde väl tvärtom vara så, att om man konstaterar ett sådant förhållande, skulle vi rent av behöva öka anslagen, åtminstone de anslag, som beröra uppdagande av nämnda förbrytelser.

Nu vill jag för resten i det sammanhanget säga, att jag har herrar Hagbergs och Brädefors motion liggande framför mig. I denna motion påyrkas icke avskaffande av polisen, utan det påyrkas endast, att anslaget på femte huvudtiteln skall strykas. Vad innebär det? Jo, det innebär — som också mycket riktigt anmärkts förut av en talare — att vi skulle lägga över på de skattetyngda kommunerna — även i Norrbotten, där vi hava gott om skattetyngda kommuner — ännu mera av kostnaderna för polisväsendet. Jag får säga, att jag skulle bli mycket förvånad, om medborgarna i de skattetyngda kommunerna i Norrbotten, när de finge konstatera, att herr Hagbergs motion skulle resultera i detta, icke skulle reagera. Jag är övertygad om, att även om de vore sillénare, skulle de protestera mot en sådan utgång och ett sådant resultat av motionen.

Herr talman, jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Herr Spångberg: Herr talman! Jag trodde, att man skulle kunna taga kominterngruppen så pass allvarligt, att man med utgångspunkt från deras motioner och vad de innehålla skulle få dra de slutsatser ifråga om syfte och resultat, som skulle bli en följd av ett bifall till ifrågavarande motioner. I detta fall förhåller det sig som jag förut har påpekat, nämligen att man ifråga om resultatet skulle komma att lägga över kostnaderna på kommunerna, och i det avseendet skulle jag tro, att även Luleå stad finga en del merkostnader. Om jag nu tittar på motionen, så finner jag, att kominterngruppen har utgått enbart från sparsamhetssynpunkter. Motionen är mycket kort, den lyder i sin helhet så:

»Nöden bland många mindre jordbrukare är skriande och behovet av verkliga hjälpatgärder är större än någonsin tidigare. Statens medel slösas bort till sådana ändamål som polisväsendet, vars uppgift är att upprätthålla 'ordningen' i ett samhälle där nöd och svält är de arbetandes lott. Bondens sista ko säljes exekutivt för att anskaffa medel för skatt och räntor. Då vi anse att all möjlig hjälp bör ges de mindre jordbrukarna som i dag lida verklig nöd föreslå vi i denna motion, att riksdagen beslutar stryka anslaget i femte huvudtiteln till polisväsendet.»

Och så tillägger man:

»I särskild motion framföra vi förslag om härigenom besparade medels användande till hjälp åt mindre, nödställda jordbrukare.»

Nu har man ju förut under veckans lopp blivit underrättad om att kominterngruppen talar på ett sätt och röstar på ett annat sätt men menar ett tredje. Nu återstår väl att se, om man även i fortsättningen skall handla på samma sätt, och då får man väl rätta sig därefter, när man lyssnar till vad vederbörande tala och skriva. Tydligen får man tolka herr Hagbergs uttalande, som ett avståndstagande från vad som skrivits i deras motion.

Herr talman, jag vidhåller mitt yrkande.

Herr Hagberg i Luleå: Herr talman! Beträffande herr Meyerhöffer vet jag icke vad som förvånade mig mest, hans höga ton eller hans livliga fantasi. Han har i Norrskensflamman funnit saker, som åtminstone äro för mig fullständigt främmande. Så har jag i samband med Klemensnåshändelserna icke sett något om någon stormning av en disponentbostad, lika litet som jag sett, att man drivit strejkbrytare och polis till sjöss. Men det har tydligen

Ang. polisväsendet i riket. (Forts.)

herr Meyerhöffer sett i sin livliga fantasi. Bara detta faktum kan vara tillräckligt för att karakterisera hans inlägg. Han försökte också att blåsa upp sig till någon moralisk indignation i anledning av en följetong, som stått i Norrskensflamman. Det tror jag man saklöst kan förbigå.

Vad herr Hages anförande beträffar gjorde han den invändningen, att vi i vår motion icke krävt avskaffande av polisväsendet. Det gäller här ett enkelt avslagsyrkande på anslaget till polisväsendet. Jag erinrar om, att herr Spångberg eller någon av hans kamrater, som ju är inne på herr Hages linje, har för några dagar sedan väckt en motion, i vilken det yrkas avslag på alla anslag till Nationernas förbund. Därmed ställer man ju indirekt frågan om medlemskapet i Nationernas förbund under diskussion. Jag menar, att det kan naturligtvis yrkas avslag på ett anslag, utan att man därmed tar upp till principiell behandling frågan om polisens vara eller inte vara. Vi ha icke utarbetat ett sådant förslag tills vidare, och det är i korthet anledningen till att vi icke väckt motion därom. Eljest vill jag erinra om att den gamla socialdemokratien, framför allt den tyska socialdemokratien, ställde sig ofta på en sådan ståndpunkt, att den yrkade avslag på anslag till rena förtryckareredskap, som skulle användas mot arbetarklassen, och den gjorde det för att bl. a. manifestera, att arbetarklassens revolutionära parti icke gjorde sig medansvarigt i de åtgärder, som de härskande klasserna vidtogo till säkrande av sitt herravälde.

Herr Meyerhöffer: Herr talman! För första gången i mitt liv har jag tillfälle att instämma med herr Hagberg, och det är, när han förklarade, att han icke visste vad som stod i hans egen tidning. Det har många gånger framhållits, att han därom svävar i lycklig okunnighet, men det tillhör sättet för huru en sillénkommunistisk tidning skall redigeras. Kammaren kommer också säkerligen i fortsättningen att bli i tillfälle att konstatera, att sillénarna icke äro så noga med vad de säga från den ena dagen till den andra, det är än si, än så. Huvudsaken är att de få yttra sig och ställa till rabalder. Det är ingenting annat de här vilja göra än att ge en uppvisning i politisk karusellåkning.

Herr Spångberg: Herr talman! Då herr Hagberg vill jämställa sitt förslag med vårt förslag om slopande av anslaget till Nationernas förbund, så vill jag erinra därom, att liknelsen är fullständigt misslyckad. Herr Hagberg har icke läst våra motioner eller tagit reda på vad vi föreslagit, ty då borde han inte vara okunnig om att vi, samtidigt som vi yrkat avslag på anslaget till Nationernas förbund, i en motion begärt Sveriges utträde ur Nationernas förbund.

Herr Brädefors: Herr talman! Jag vill kort och gott konstatera, att vid denna frågas behandling här i kammaren har hela kammaren enat sig så att säga mot ensamt den kommunistiska gruppen. Från herr Meyerhöffer till herr Hage och ända ned till Kilbomspartiet, representerat av herr Spångberg, har precis samma uppfattning i denna fråga angående polisen anförts. Om man skulle undersöka sakligheten i dessa anföranden, så skulle man kanske kunna säga, att min bankkamrat herr Meyerhöffer är den sakligaste av alla sammans, när han talar om sina egna erfarenheter. Han talar om rabalder och karusellåkning, och andra kammaren har måst konstatera, att just hans anförande var ingenting annat än rabalder och karusellåkning.

Herr Herou: Herr talman! Det senaste inlägget av herr Brädefors bekräftar än ytterligare sillénarnas oförmåga att fatta saker och ting. Han

Ang. polisväsendet i riket. (Forts.)

säger, att kammaren kan konstatera, att de äro ensamma om sin linje, och att *kammaren i övrigt är enig*. Kammaren vet, att vi från vårt håll begärt, att reservpolisen och statspolisen skall avskaffas, och att vi därigenom *skilja oss* från övriga partier i kammaren i denna fråga.

Herr Nilsson i Antnäs: Herr talman! När jag fick se utslaget av valet sistlidna höst, kan jag icke neka till, att jag tyckte det var väldigt tråkigt och mycket försmädligt, att vi från Norrbottens län skulle komma hit till andra kammaren med två Sillénkommunister. Jag tänkte då mera på de ekonomiska förhållandena, som jag titt och ofta tvingas att göra, och jag tänkte då det, att vad i herrans namn skall folk i övrigt tänka om folket i Norrbottens län, som skickar två sådana märkvärdiga personer hit. Nu är det icke utan, att jag gläder mig en liten smula, att de dokumenterat sig så pass som de gjort, så att kammarens ledamöter få lära känna gossarna. Det är ett gammalt ordspråk efter någon man som sade: när du möter sådana där gossar, skall du ge dem litet smörj, ty om de icke gjort något otyg, så gå de alltid och tänka på att göra det — och dessa herrar tänka bara på att göra otyg för vårt ekonomiska, sociala och politiska liv.

Herr Brädefors: Herr talman! Gentemot herr Nilsson i Antnäs vill jag säga, att när vi framföra våra synpunkter i den föreliggande fråga som behandlas, så förmodar jag, att vi hava precis samma rätt som de övriga ledamöterna i riksdagen att göra vår mening gällande vid dessa frågors behandling, och alltså uttala vår mening, och likaså framställa de förslag, som vi anse vara de riktiga, utan att vare sig herr Nilsson i Antnäs eller någon annan av kammarens ledamöter hava befogenhet att mästra våra åsikter. Jag konstaterar endast, att herrarna här hava blivit ganska hetsiga mot oss, därför att vi hava yrkat avslag på polisväsendet, och den saklighet som visas av herr Nilsson i Antnäs, när han endast talar om vilka undermåliga individer, som valts från Norrbotten till andra kammaren; den saken har väl ingenting att göra med behandlingen av anslagen på femte huvudtiteln. Jag tycker, att vi måste behandla den frågan och icke uttala oss om, vilka av kammarens ledamöter som äro mera eller mindre undermåliga; i den frågan kanske vi skulle kunna behöva en mera sakkunnig undersökning, och då skulle vi kunna taga herr Nilsson med i den undersökningen.

Herr Nilsson i Antnäs: Herr talman! Jag vill bara understryka, att jag med mitt anförande ville framhålla, att antingen äro herrar Brädefors och Hagberg otillräkneliga eller också resonera de något helt annat än vad de känna och veta vara riktigt. I bägge fallen, de må tillhöra vilken av dessa kategorier som helst, äro de odugliga i det ekonomiska och politiska livet. De äro antingen oärliga i sitt uppsåt och framställning eller också okunniga.

Herr Meyerhöffer: Herr talman! Jag vill bara förklara, att hetsig kan man aldrig bli, när man hör herrar Hagberg och Brädefors, det är det sista man skulle bli. Men när de tala om sina politiska rättigheter, så skulle jag vilja föra in ett annat tal, som de aldrig synas hava kommit att tänka på, nämligen skyldigheterna att vi alla hava skyldighet mot riksdagen och skyldighet mot folk och rike att någorlunda iakttaga ett uppträdande, som kan skaffa riksdagen en viss uppskattnings utåt. Herrar Hagberg och Brädefors falla fullständigt utanför riksdagens ram. De kunna tagas om hand av herr Engbergs kooperativa statsteater, där de kunna göra mycket gott gyckel, men passa icke i denna kammare.

Ang. polisväsendet i riket. (Forts.)

Herr **Hagberg** i Luleå: Herr talman! Jag vill säga det, att jag är glad över att herr Nilsson i Antnäs är ledsn över att jag kommit hit till riksdagen. Jag skulle däremot blivit mycket ledsn, ifall herr Nilsson i Antnäs skulle uttalat sin tillfredsställelse med att jag blivit vald till riksdagen. Vad vidare beträffar frågan om anledningen till denna diskussion, så vill jag mot varje försök att här vränga till saken, som om det här gällde att spela teater, slå fast vad som är orsaken till att vi tagit till orda i denna fråga: det var för att konstatera, att det nuvarande polisväsendet är ett politiskt polisväsende i allra högsta grad, och det är just därför att det är en politisk polis, som riktar sig mot arbetarklassen, som vi talat emot densamma, och det skall man icke försöka komma bort ifrån.

Överläggningen förklarades härmed avslutad. Herr talmannen framställde propositioner på 1:o bifall till utskottets hemställan i förevarande punkt, 2:o bifall till den i ämnet väckta motionen II:129 samt 3:o bifall till det av herr Spångberg under överläggningen framställda yrkandet; och fann herr talmannen den förstnämnda propositionen vara med övervägande ja besvarad. Herr Spångberg begärde emellertid votering, varför herr talmannen för bestämmande av kontrapositionen ånyo upptog de båda återstående propositionerna, av vilka herr talmannen nu fann den under 2:o) angivna hava flertalets mening för sig. Jämväl beträffande kontrapositionen äskade likväl herr Spångberg votering, i anledning varav efter given varsel följande vote-ringsproposition upplästes och godkändes:

Den, som till kontraposition i huvudvoteringen angående punkten 93 av statsutskottets utlåtande nr 5 antager den i ämnet väckta motionen II:129, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammarén till kontraposition i nämnda votering antagit det av herr Spångberg under överläggningen framställda yrkandet.

Sedan kammaréns ledamöter härefter intagit sina platser och voteringspropositionen blivit ännu en gång uppläst samt anslagen, företogs omröstning med tillämpning av uppresningsförfarandet; och befanns därvid flertalet hava röstat för ja-propositionen, vadan propositionen för huvudvoteringen, som efter given varsel nu upplästes och godkändes, erhöi följande lydelse:

Den, som vill, att kammarén bifaller statsutskottets hemställan i punkten 93 av utskottets förevarande utlåtande nr 5, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammarén bifallit den i ämnet väckta motionen II:129.

Efter det kammaréns ledamöter ånyo intagit sina platser och sistnämnda voteringsproposition blivit ännu en gång uppläst samt anslagen, företogs omröstning med tillämpning av uppresningsförfarandet; och befanns därvid flertalet hava röstat för ja-propositionen.

Kammarén hade alltså bifallit utskottets hemställan i förevarande punkt.

Punkten 94.

Utskottets hemställan bifölls.

Andra kammaréns protokoll 1933. Nr 20.

Ang. polis-
verksamhet
för upp-
dagande av
olovlig in-
försel av
spritdrycker
m. m.

Härefter föredrogs *punkten 95*, angående särskild polisverksamhet för upp-
dagande av olovlig införsel av spritdrycker, lönnbränning m. m.; och begärdes
ordet därvid av

Herr **Olsson** i Gävle, som yttrade: Herr talman! Då av det här föreslagna
anslaget mer än hälften tages i anspråk för att upprätthålla den särskilda
spritpolisen i Stockholm, har jag ansett det vara lämpligt att i samband med
beviljandet av detta anslag ställa en vädjan till chefen för socialdepartemen-
tet att med särskilt intresse följa den undersökning, som har igångsatts i
anledning av påståenden, rykten m. m. angående denna polis' verksamhet,
vilka under den senare tiden ha varit publicerade i olika tidningar ute i
landet.

Jag ber att få erinra om att sedan ett år tillbaka har det här i vårt land
satts i gång en omfattande verksamhet mot den olaga rusdryckshanteringen,
organiserad av en rikskommitté, som ju även åtnjuter statens understöd för
denna sin verksamhet. Denna rikskommittés verksamhet har kunnat glädja
sig åt ett sällsynt stöd hos den svenska pressen, hos den svenska nykterhets-
rörelsen, hos den svenska fackföreningsrörelsen, hos olika ungdomsorganisa-
tioner och skilda avdelningar av svenskt folkbildningsarbete. Det är av sär-
skild betydelse, att detta folkets intresse för bekämpande av den olaga han-
teringen på här ifrågavarande område på intet sätt försvinner genom att
man förlorar det förtroende för samhällsorganen, som är nödvändigt i detta
avseende. För att denna kamp skall kunna fullföljas och ge ett resultat är
ingenting farligare än misstankar om att något otillbörligt förekommer från
deras sida, som representera samhället och myndigheterna. Här får icke fin-
nas den minsta misstanke om att polisen på något sätt driver samarbete med
dem, som skola bekämpas, ty om så är fallet, då är detta ju en uppenbar
drift med de många tusental av människor runt omkring i vårt land, som
av verkligt intresse ställt sig vid myndigheternas sida för att bekämpa olag-
ligheterna.

Jag tror, att det uttalande, som landshövding Edén i Stockholms län för
någon månad sedan gjorde vid en konferens, som rikskommittén hade utlyst,
delas av hela det svenska folket, och jag har velat ställa den vädjan till che-
fen för socialdepartementet, att han med särskilt intresse må följa den un-
dersökning, som är igångsatt, att han må se till, att denna undersökning dri-
ves på det sättet, att man kommer till botten med det hela, samt att
när undersökningens resultat föreligger klart, detta blir offentligt, så
att riksdagen och varje medborgare i detta land kunna konstatera,
vad som verkligen förekommit på detta område. Sker inte detta, herr
talmän, då kunna vi lika gärna draga in dessa 200,000 kronor, som
vi nu skola bevilja. Ty om det finnes den ringaste misstanke om att
samhällets representanter bereda sig själva fördelar, eller om att här
föreligga fall av provokation, då äro dessa pengar bortkastade, därför att den
stora mängden av det svenska folket då aldrig kan få någon som helst tro
på att man handlar under ansvar och vill fylla den uppgift, som man är satt
till att fylla.

Jag har velat säga dessa ord och har för övrigt intet annat yrkande än om
bifall till vad statsutskottet i den föreslagna punkten har hemställt.

I detta anförande instämde herrar *Olovson* i Västerås, *Elmroth*, *Olsson* i
Rimforsa, *Rosander*, *Jonsson* i Haverö, *Månsson*, *Englund*, *Karlsson* i Munke-
dal och andre vice talmannen *Magnusson*.

Vidare anfördes ej. Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 96, angående tillfälliga åtgärder för lindrande av nöd m. m. bland befolkningen i Norrbottens län.

*Ang. åtgärder
för lindrande
av nöd bland
befolkningen i
Norrbottens
län.*

I två likalydande motioner, väckta, den ena, nr 60, inom första kammaren av herr *Sandström* och den andra, nr 142, inom andra kammaren av herr *Lövgren m. fl.*, hade föreslagits, att riksdagen ville ställa ett belopp av 100,000 kronor till länsstyrelsens i Norrbottens län förfogande till lindrande av nöd och till meddelande av hjälp till självhjälp för medborgare, som på grund av omständigheterna vore i trängande behov av hjälp.

Utskottet hemställde, att förevarande motioner icke måtte vinna riksdagens bifall.

Punkten föredrogs; och anförde därvid:

Herr **Brädefors**: Det föreligger tvenne motioner angående denna utgiftspost, och i båda yrkas ett anslag om 100,000 kronor. Vi ha redan i remissdebatten påpekat, att den socialdemokratiska regeringen är ovilligare än den rent borgerliga länsstyrelsen, som av regeringen har begärt ett särskilt anslag på 100,000 kronor för förevarande ändamål. Jag har även påpekat, att den av länsstyrelsen begärda summan under nuvarande tillstånd i Norrbotten är otillräcklig för att hjälpa alla, som behöva hjälp.

Det är som sagt två motioner, som i denna fråga väckts i riksdagen, och dessa motioner anse vi, att vi kunna biträda. Det bör även sägas, att om riksdagen går med på att ställa 100,000 kronor till länsstyrelsens förfogande i Norrbottens län för nyssnämnda ändamål, så skola dessa medel gå direkt till de nödlidande och inte passera genom några privatkapitalistiska företag. Men när man emellertid ser, hur motionärernas egen partigrupp tar ställning till denna fråga, när utskottet enhälligt avstyrker motionerna, då får man den uppfattningen, att dessa motioner ha tillkommit som någon sorts bluffmotioner mot Norrbottens arbetare och småbönder. Man har velat visa, att länets riksdagsmän ha tänkt på länets intressen, men dessa riksdagsmäns egen partigrupp biträder inte motionerna. Vi anse emellertid, att detta inte är något speciellt länsintresse, utan i Norrbotten förekomma förhållanden, som äro sådana, att man där verkligen behöver speciella och särskilda hjälpåtgärder.

Jag noterar med intresse även herrar motionärers egna partivänners ställning till frågan, och jag yrkar bifall till de i ämnet väckta motionerna.

Herr **Jansson**: Jag ber att få yrka bifall till utskottets förslag.

Vidare yttrades ej. Herr talmannen gav propositioner dels på bifall till utskottets hemställan i förevarande punkt, dels ock på avslag därå och bifall i stället till de i ämnet väckta motionerna; och fann herr talmannen den förra propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Votering begärdes likväl av herr Brädefors, i anledning varav efter given varsel följande voteringsproposition upplästes och godkändes:

Den, som vill, att kammaren bifaller statsutskottets hemställan i punkten 96 av utskottets förevarande utlåtande nr 5, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren, med avslag å utskottets berörda hemställan, bifallit de i ämnet väckta motionerna.

Ang. åtgärder för lindrande av nöd bland befolkningen i Norrbottens län.
(Forts.)

Sedan kammarens ledamöter härafter intagit sina platser och voteringspropositionen blivit ännu en gång uppläst samt anslagen, företogs omröstning med tillämpning av upprensingsförfarandet; och befanns därvid flertalet hava röstat för ja-propositionen, vadan kammaren bifallit utskottets hemställan i förevarande punkt.

Punkterna 97 och 98.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 99.

Lades till handlingarna.

Punkten 100.

Utskottets hemställan bifölls.

Ang. anslaget till Sveriges deltagande i den internationella arbetsorganisationen.

Under *punkten 101* hemställde utskottet, att samtliga de ordinarie anslag under femte huvudtiteln, vilka icke blivit i utlåtandet särskilt omförmälda och för vilka någon ändring icke ifrågasatts, måtte i riksstaten för budgetåret 1933/1934 uppföras med oförändrade belopp.

Vid denna punkt hade emellertid fogats reservation av herrar *N. J. Martin Svensson, Johan Bernhard Johansson, Persson* i Fritorp och *Skoglund*, vilka beträffande ordinarie förslagsanslaget till Sveriges deltagande i den internationella arbetsorganisationens konferens m. m. — vilket anslag av Kungl. Maj:t i förslaget till riksstat för budgetåret 1933/1934 upptagits med oförändrat belopp 25,000 kronor — ansett, att utskottet bort i anslutning till granskningsnämndens förslag hemställa om minskning av anslaget med 6,500 kronor till 18,500 kronor.

Sedan punkten föredragits, yttrade:

Herr Skoglund: Herr talman! Granskningsnämnden har förordat nedläggning av anslaget för Sveriges deltagande i den internationella arbetskonferensen från 25,000 till 18,500 kronor. Förmodligen har granskningsnämnden efter en ingående prövning kommit fram till det förslag, som den gör. Granskningsnämndens ordförande är ju en person, för vilken jag förmodar den nuvarande regeringen har mycket stort förtroende; även jag anser att det är ett ganska vederhäftigt uttalande, som organisationsnämnden här har gjort, och som man bör fästa avseende vid. Jag ber därför att få yrka bifall till den av herr Svensson i Kompersmåla m. fl. anförda reservationen, vilken sammanfaller med vad granskningsnämnden har föreslagit i detta fall.

Häruti instämde herrar *Lithander* och *Sandström*.

Herr Jansson: Jag skall be att helt kort få yrka bifall till utskottets förslag. Vid prövningen av denna fråga ha vi inte kunnat finna annat än att det skäl, som departementschefen anført för att man icke kan följa granskningsnämnden, var fullt övertygande. Vår kronkurs är ju sådan, att det är rätt svårt att gå in för de nedskärningar, som granskningsnämnden har tänkt sig, under förutsättning att man ansåg, att man skulle ha en något så när hygglig representation, och skola vi inte ha det, är det väl bättre, att vi inte

Ang. anslaget till Sveriges deltagande i den internationella arbetsorganisationen. (Forts.)

ha någon representation alls. Jag tror, att det är skäl, att man bifaller det föreliggande förslaget, som jag ber att få yrka bifall till.

Härmed var överläggningen slutad, Herr talmannen framställde propositioner dels på bifall till utskottets hemställan, dels ock på bifall till berörda hemställan med den ändring däri, som innefattades i den vid punkten fogade reservationen; och fattade kammaren beslut i enlighet med innehållet i den förra propositionen.

§ 12.

Avgåvos följande motioner, nämligen av:

herr *Aronson m. fl.*, nr 454, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 154, angående åtgärder för beredande av ökade möjligheter att indraga lärartjänster vid folkskoleväsendet;

herr *Lindqvist*, nr 455, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 180, angående anslag till bestridande av vissa bidrag till kostnaderna för domsagornas förvaltning;

herrar *Sandström* och *Meyerhöffer*, nr 456, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 165, med förslag till lag om ändrad lydelse av 2, 5 och 6 §§ lagen den 11 oktober 1907 (nr 85) angående civila tjänst innehavares rätt till pension, m. m.;

herrar *Westerdahl* och *Hagman*, nr 457, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 177, angående kapitalökning för spannmålslagerhusfonden m. m.;

herr *Skoglund m. fl.*, nr 458, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 177, angående kapitalökning för spannmålslagerhusfonden m. m.; och

herr *Pettersson* i *Dahl m. fl.*, nr 459, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 181, angående inrättande av en arbetarsmåbrukslånefond m. m.

Dessa motioner bordlades.

§ 13.

Anmälades och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 2, angående vissa av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande utgifterna för budgetåret 1933/1934 under riksstatens andra huvudtitel, innefattande anslagen till justitiedepartementet;

nr 87, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående upprivning av bispåret Lövlid—Holmselehamn vid statens järnvägar m. m.; och

nr 88, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse för förre lokomotivföraren E. L. Lundqvist m. fl. från skyldighet att till statens järnvägar gälda vissa skadestands- och ersättningsbelopp jämte en i ämnet väckt motion.

§ 14.

Till bordläggning anmälades:

konstitutionsutskottets utlåtanden:

nr 10, i anledning av väckt motion angående underställning av sådana kommunala beslut, som avse att bereda skattskyldig medlem av kommunen eller ock annan särskilda förmåner;

nr 11, i anledning av väckt motion om upphävande av § 113 regeringsformen; och

nr 12, i anledning av väckt motion om uteslutande ur riksdagsordningen och de kommunala författningarna av bestämmelserna om att rösträtt och valbarhet ej tillkomma den som är i konkurstillstånd;

statsutskottets memorial och utlåtande:

nr 27, angående överlämnande till särskilda utskottet av vissa till statsutskottet remitterade ärenden, som äga samband med frågan om arbetslöshetens bekämpande; och

nr 28, i anledning av vissa utav Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen under fjärde huvudtiteln gjorda framställningar;

bevillningsutskottets betänkanden:

nr 14, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till vissa ändringar i gällande tulltaxa m. m.; och

nr 15, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående beteckning för vissa slag av vin;

andra lagutskottets memorial, nr 19, i anledning av remiss dels från första kammaren av motionen nr 128 med förslag till lag om offentlig arbetslöshets-hjälp åt oförvällat arbetslösa, dels ock från andra kammaren av motionen nr 237 i samma ämne; samt

jordbruksutskottets memorial, nr 29, angående överlämnande till särskilda utskottet av vissa till jordbruksutskottet remitterade ärenden, som äga samband med frågan om arbetslöshetens bekämpande.

§ 15.

Justerades protokollsutdrag.

§ 16.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>Werner</i> i Höjen	under 3 dagar fr. o. m. den 12 mars,
» <i>Bengtsson</i> i Kullen	» 2 » » » 14 »
» <i>Werner</i> i Hultsfred	» 4 » » » 12 »
» <i>Persson</i> i Falla	» 2 » » » 13 »
» <i>Johansson</i> i Tväråselet	» 4 » » » 13 »
» <i>Anderson</i> i Råstock	» 3 » » » 12 »
» <i>Johansson</i> i Bro	» 2 » » » 14 »
» <i>Nilsson</i> i Landeryd	» den 13 mars,
» <i>Pettersson</i> i Hällbacken	» 4 dagar fr. o. m. den 15 mars,
» <i>Näslund</i>	» 4 » » » 15 »
» <i>Bäcklund</i>	» 3 » » » 12 »
» <i>Lundén</i>	» 3 » » » 12 » och
» förste vice talmannen <i>Bengtsson</i>	» 2 » » » 13 » .

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 3.54 e. m.

In fidem
Per Cronvall.

Söndagen den 12 mars.

Kl. 4 e. m.

Förhandlingarna leddes vid detta sammanträde av herr förste vice talmanen.

§ 1.

Föredrogos var för sig Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilande propositioner; och hänvisades därvid

till bevillningsutskottet propositionen, nr 186, med förslag till lag om ändrad lydelse av 6 § 1 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.;

till bankoutskottet propositionen, nr 191, angående tilläggspension åt stiftssekreteraren G. Norströms efterlevande; samt

till behandling av lagutskott propositionerna:

nr 193, med förslag till förordning om ändring i vissa delar av motorfordonsförordningen den 20 juni 1930 (nr 284); och

nr 187, med förslag till lag angående vad med fastighetstaxeringsvärde i vissa fall skall förstås.

§ 2.

Vidare föredrogos var efter annan de på kammarens bord liggande motionerna; och remitterades därvid

till statsutskottet motionerna:

nr 454, av herr *Aronson m. fl.*; och

nr 455 av herr *Lindqvist*;

till bankoutskottet motionen nr 456 av herrar *Sandström* och *Meyerhöffer*; samt

till jordbruksutskottet motionerna:

nr 457 av herrar *Westerdahl* och *Hagman*;

nr 458 av herr *Skoglund m. fl.*; och

nr 459 av herr *Pettersson* i Dahl *m. fl.*

§ 3.

Slutligen föredrogos, men bordlades åter konstitutionsutskottets utlåtanden nr 10—12, statsutskottets memorial och utlåtande nr 27 och 28, bevillningsutskottets betänkanden nr 14 och 15, andra lagutskottets memorial nr 19 och jordbruksutskottets memorial nr 29.

§ 4.

Ordet lämnades härefter till herr **andre vice talmannen**, som yttrade: Herr talman! Jag ber att få föreslå, att bevillningsutskottets betänkanden nr 14 och 15 måtte i nu nämnd ordning sättas främst å morgondagens föredragningslista.

Denna hemställan bifölls.

§ 5.

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 4.7 e. m.

In fidem
Per Cronvall.
